

MARIKOSHI ROJANKINATAKOTAKIRI

JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA

ROWAWIJAAKOTANTZI

Rantayitzirini Jowa
kaawoshitakotantziriri Tajorentsi
(Mt. 3.1-12; Rk. 3.1-18; Jowa 1.19-28)

1 ¹Iroñaaka nokamantemiro kameethatatsiri. Nokamantemi rowawijaakotantzi Jesokirishito. Tema rirotaki Itomi Tajorentsi. ²Paerani eenironi ijeekini kamanantziroirini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashi. Rojankinatakotzitarini Tajorentsi ikantziriri itomi: “Pikemina, notyomi. Notyaanteri kenkithatakotemini, reewatanakimi. Tema ari ikanteri maawaeni atziri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite, pikameethashiretanaki’. ³Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite. Pikameethatanaki iñaaperotantapaakimiri pikameethatzi. Aririka pikameethatanaki pikimityaawo awotsi kameethatatsiri ikinantapaakyaari Jewaperowenantatsiri: powameethatero iñaaperotanteeyapaakyaaworini’”. ⁴Aritaki monkaatapaaka ikantzitarini paerani Iseeyashini. Jowa riraga kaawoshitakotziri Tajorentsi ijeekaki janta tekatsinta atziri ipanko, ikimitakiro rojankinatakotzitarinini Iseeyashi paeraniperoroña. Ikantakiri maawaeni pokashitziriri:

—Pikenkithashiryagaeyakya, eero pikimita paerani. Aririka pookapero-

teero pantawitari, aritaki nokaawoshitakotakimiri Tajorentsi, roojatzi riyoteeyantanakyaani atziri ikaminthaaperotatziiimi rirori, eero ikenkithashiryaako-teemiro pantayiwitakarini.

⁵Ikanta ipokashitapaakiri maawaeni jeekatsiri kipatsiki owaero Joreeya, eejatzi maawaeni jerojareejatzi, ikantapaakiri:

—Eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri. Nokowaki nawijakote, tema naapatziyaperotari Tajorentsi.

Roojatzi ikaawoshitakotawakiniri riraga Jowa maawaeni romitsitsiyaakotawakiri iñaakira iitachari Joriraani.

⁶Tee ikithaatawo Jowa kameethatatsiri, inta ikithaatawo ontyagaantsi iwitzi kameeyo. Ishirikathakitakari mashitsimashi. Rowapiintari kimitariri tsitsiri. Eejatzi ithotziri eechonkiini iyaa pitsi.

⁷Ikenkithatakaapiintziri maawaeni atziri ikantapiintziri:

—Kaakitaki impaetakinari, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi; tema ranaakotakina, ipinkathariperotzi irinta. Osheki noñaakoweenkatziri irira, omaanta naaka tee noñaakoweenkata.

⁸Nokaawoshitakotzimiri Tajorentsi iñaaki, omaanta riraga impaetakinari ikithaatakaapaakero Ishire, amitakotanteeri.

**Jowa ikaawoshitakotawakiniri
Tajorentsi Jesoshi, eejatz
Jatanaashi inaantawitakari**

(Mt. 3.13-17, 4.1-11;

Rk. 3.21-22, 4.1-13)

⁹Paashini kitejiri rareetapaaka Jesoshi janta ijeekinta Jowa. Ipoñaaka Najareeteki, jeekatsiri kipatsi iitachari Karireeyaki. Riraga Jowa ikaawoshitakotawakiniri Tajorentsi rirori inaakira iitachari Joriraani. ¹⁰Eenirowa othapyaaki inaa, raminanaki jenokinta, roojatzi omapokapaaka inaawakiro Ishire Tajorentsi, ayiitashitapaakiri Jesoshi, oshiyapaakari jamomo. ¹¹Ikematziiri Tajorentsi ikantziri:

—Eeroka notyomi nonintashireperotzimi. Osheki nokimoshirewentaperotakimi.

¹²Roojatzi aanakiri Ishire Tajorentsi tekatsinta atziri ipanko, okaankii-tyeenta. ¹³Ijeekaki janta okaataki 40 kitejiri. Riraga Jatanaashi ipokashiwitakari inaantawitapaakari, ikoyi rantakayerimi kaari kameethatatsi. Eejatz tekatsi atziri itsipatyaaari janta, omaanta rojatekaakari koweenkayitatsirini piratsi, omaanta ineshironkatakiri ronampiripaeni Tajorentsi, ipakiri rowanawo.

**Ritantanakawori Jesoshi
riyoyaakiri riyotaanewopaeni**

(Mt. 4.12-22; Rk. 4.13-15)

¹⁴Paashini kitejiri ragaetanakiri riraga Jowa omonkyaagementotsiki janta Jerojareeki. Roojatzi ipiyanaka Jesoshi Karireeyaki. Ikamanteeyakirini atziripaeni tsikarika ikanta Tajorentsi rowawijaakotantzi. ¹⁵Ikanteeyakirini:

—Rooteentsi ipinkathariwentayiteeni Tajorentsi. Pikenkithashiryagaeya, pookaero panteeyirini eero pikimita paerani: tee pikameethawitani.

Omaanta paapatziyeeyaarini Tajorentsi, pawijakotanteeyarini.

¹⁶Paashini kitejiri ikinanaki Jesoshi ochereeteki inkaare jeekatsiri Karireeyaki. Inaapaakiri Shimo, eejatz rirentzi Antereeshi. Ishiryaatzi inkaareki: aritaki ikantapiinta, ishiryaatapiintziri shima.

¹⁷Ikanta Jesoshi ikaemapaakiri, ikantapaakiri:

—Pipoke, thame poyaatanakina aritaki niyotaakimi paapatziyakaapiintyaari atziripaeni Pawa Tajorentsi.

¹⁸Roojatzi rookantanakawo ishiryaa-mento, royaatanakiri riyotaantyaariri.

¹⁹Ro ijanthawitanaka eechonkiini, inaapaakiri Jantyaako itsipatari rirentzi Jowa. Rirotaki itomipaeni Sewereeyo. Ari ijeekaeeyini ipitoki ishirikiro ishiryaa-mento. ²⁰Ikantapaaka Jesoshi, ikaemakotzitapaakari, ikantziri:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi royaatanteeyakarini rirori iroñaaka. Intsipaete rookanakiri iriri ipitoki, itsipatayitanakarini ikaatzi amitakotayitziririni ishiryaatzi. Ikantziri:

—Jee, piyaate.

**Ikyaapaaki Jesoshi
ipiyoteeyantarini joriyopaeni**

(Rk. 4.31-37)

²¹Roojatzi rareetapaa Jesoshi Kaperinawooki, ikaateeyirini riyotaanewopaeni. Rootaki saawaro, kitejitatsiri imakoreeyantarini joriyopaeni, ikyapaaki pankotsiki ipiyotantapiintarira irira. Riyotaapaakiri atziri. ²²Riraga atziripaeni, rotsikanateeyanakarini, ikantawakagaeyanakani:

—Piñaakiri, kameetha riyotaantaperotaki, riyoperotzi irira. Tee ikimitari riraga iyotaapiinteeyawiteerorini Iwaperite Tajorentsi: tee riyoperotzi irirapaeni.

²³Eenitatsi janta shirampari kyaantariri kamaari. Ikaemakotawakiri Jesoshi, ikantawakiri:

²⁴—Niyotakimi: eeroka riraga Jesoshi najareetejatz, eejatz eeeroka Itomipero Tajorentsi riraga kameethaperotsatsiri. ¿Litaka pipokashitantanari? ¿Areeta-kama pithonkaeyantenarini?

²⁵Iñaashintsithatakiri rirori kamaari: —¡Pimaeritewee! Pishitowantaneeyari irira shiramparira.

²⁶Ari rompetawathatakaakari shirampari, ishintsitanaki ikaemanaki, roojatz rookantanaari kamaari. ²⁷Eejatz rotsikana-teeyakarini atziripaeni maawaeni. Rojampitawakaanaka:

—¿Piñaakiroma imatakiri rantakiri? Owakira akemakiro iroka riyotaakaari. Eejatz imatakiri kamaari, rotyaantakiri: ithaawantaperotakari, jatanee.

²⁸Roojatz intsipaete ikenkithatakotanteeyakarini maawaeni karireeyajatz.

Retsiyatakotakiro Jesoshi riyote Peetero

(Mt. 8.14-15; Rk. 4.38-39)

²⁹Ipoñagaeyaani pankotsiki ipiyotapiinanta jorriyopaeni riyateeyanakini ipankoki Shimo, eejatz Antereeshi. Royateeyanakirini Jantyaako eejatz Jowa.

³⁰Ikamanteetawakiri Jesoshi:

—Ojaawamerikitatz riyote Shimo. Eeniro jaga omaamentoki omaryaaka.

³¹Ari riyaatashitanakiro, ikathawakotapaakiro, piriintanaka. Roojatz opeyantanaa ojaawamerikitzira, roojatz opeyantakarini rowanawo.

Ro saawaro retsiyatakotayitantakaririni Jesoshi mantsiyaripaeni

(Mt. 8.16-17; Rk. 4.40-41)

³²Rooteentsi itziroree oorya, ramayitakinirini Jesoshi maawaeni mantsiyari,

eejatz maawaeni kyaantariri kamaari.

³³Maawaeni nampitsiweri ipiyoteeya-paakani omooki pankotsi. ³⁴Ijeekaeya-paakini maawaeni mantsiyari, inashitachari imantsiyaripaeni. Retsiyatakoyeerini. Eejatz ikantakiri kamaaripaeni:

—Pookaeyaneerini riraga pikyaantawo, eejatz pimaeriteeyeni.

Riraga kamaaripaeni, riyoteeyakirini Jesoshi rirotaki Tajorentsi, rootaki kaari ikowakaantari kamaaripaeni ikamanteri atziri.

Ikenkithatakaeri Jesoshi Iriiri

(Mt. 4.23; Rk. 4.42-44)

³⁵Rootzimateentsi okitejite, ipiriintanaka Jesoshi. Riyaatanaki janta tekatsi jeekatsini, ikenkithatakaeri Iriiri.

³⁶Ikowakowateeri Shimo eejatz ikaateeyinira itsipateeyarini. ³⁷Iñaantapaariri, ikantapaakiri:

—Ikowakowaeyakimini maawaeni atziri.

³⁸Ari ikantawakiri rirori:

—Ari ikantawakaata. Thame aate paashinikipaeni nampitsi. Aritaki janta nokenkithatakagaeyerini paashinipaeni atziri, rootaki nopokantakari kipatsikika.

³⁹Ikinakinayitanakini, ithotyagaeya-nakironi nampitsipaeni janta Karireeyaki. Ikenkithatakaapiintakiri atziri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriyopaeni, rowawijaakoeyakirini maawaeni kyaantariri kamaari.

Retsiyatakotakiri Jesoshi patheenkari

(Mt. 8.1-4; Rk. 5.12-16)

⁴⁰Paashini kitejiri riyaatashitakiri patheenkari Jesoshiki. Patheenkari tee imatziro itsipatari paashini atziri. Tee oshinetziri Iwaperite Tajorentsi. Ari riyaatashitakiri rirori, rotziwerowashitapakari ipinkathatantapaakariri, ikantapaakiri:

—Tema eeroka pinkathari, pikaminthayena. Eenitatsi pitajorenka: pikoyirika petsiyatakoteena, ari pimatakiro.

⁴¹Osheki retakotaperotawakari. Ari rakotashitawakiri, ipampitawakiri. Ikantawakiri:

—Jee, nokoyi: aritaki petsiyatakotee.

⁴²Roojatzi opeyantanaa iwathaawo, etsiyatakotane. ⁴³Rotyaanteeri, ikantaperotakiri:

⁴⁴—Nokantemi: eerowa pikamantayitzirini paashini atziri, inta piyaatashiteri ñaanakowenantatsiri, poñaagapaeyari etsiyatakoteemi, roojatzi ishineteemi pipiyashiteri atziripaeni. Pimonkaatero ikantzirini Moeseeshi: powamaeniri Tajorensi pipira riyotantyaari atziripaeni etsiyatakoteemi.

⁴⁵Ari riyataanaki, omaanta ikamantakotayitakironi, maawaeni awijimotayitakiririni. Riyotakoeyakirini atziri Jesoshi, rootaki kaari riyatantanaka nampitsiki. Ijeekakitzi janta okaankiityeenta. Ipokashiiyakirini atziri poñaayitacharini paashinipaeniki nampitsi.

Retsiyatakotakiri Jesoshi kijopookitatsiri

(Mt. 9.1-8; Rk. 5.17-26)

2 ¹Paashini kitejiri ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki. Ikemakoeyeerini areetapaaka rirori ijeekapaaki pankotsinentsiki. ²Ipiyoteeyakani osheki atziri, yeekitaki pankotsiki. Tekatsi ikinapaaki paashini atziri rotzikaapaakiro omoo. Ikenkithatakagaeyakirini Jesoshi ñaani Tajorensi. ³Ari inatakotapaakiri kijopookitatsiri. Ikaatzi 4 amiriri. ⁴Tekatsi ikantya rontsirokyaaari Jesoshi, rotzikaakiri atziripaeni. Roojatzi rateetakaanakarini jenoki pankotsi. Imoontapaakiro kameetha, apatziro rothataakotakiri ijeekakira Jesoshi.

Royiitakotakiri imaamentoki. ⁵Riyotawakiri Jesoshi rameenteeyakarini riraga 4 amakiriri, rootaki ikanantakariri riraga kijopookitatsiri:

—Niyompari, ari nopeyakotakaemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakoteemi.

⁶Eeniro jaga ijeekaki iyotaantzirori Iwaperite Tajorensi. ⁷Ikenkithashireeyakani rajankaneki rirori:

—¿Iitaka ikantashiwaetantari irika? Iitajorensitashitaka. ¿Tsika ikanterika rowawijaakotantyaariri? Tema apatziro rowawijaakotantzi riraga Tajorensi.

⁸Riyoshiryaakotakiri Jesoshi ikenkithashiryaari, ikantziri:

—¿Iitaka pikenkithashiryaantari? ⁹¿Iitaka pomeentsitaperotachani? ¿Opomeentsitama nokanteri irika kijopookitzinkari: “Eero nowashironkaemi, inta nowawijaakoteemi”? ¿Opomeentsitaperotama nokanteri irika kijopookitzinkari: “Pikatziyane, paaneero pimaamento, pikatziyatiya-waetaneeya”? Eerorika imatziro, tema aritaki pishirontawentakina. ¹⁰Nokowaki piyoteeyeni eenitatsi notajorenka nowawijaakotantyaariri.

¹¹Rootaki ikantakiriri kijopookitatsiri:

—Nokantzimi, pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

¹²Roojatzi ikatziyantanaa, raaneero imaamento, ishitowanee. Iñeeyawaerini ijoriyotzinkaritepaeni, ari rotsikanateeyanakarini. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotzi Tajorensi, tee añiiri paerani kimitawori iroka.

Riyoyaakiri Jesoshi Rewii

(Mt. 9.9-17; Rk. 5.27-39)

¹³Paashini kitejiri piyanaa Jesoshi othapyaaki inkaare. Ipiyotashiteeyaparinini eejatzi osheki atziri, riyotagaeyerini. ¹⁴Roojatzi rowaganaa eejatzi.

Iñaapaakiri Rewii, riraga itomi Arijeeyo, ijeeki pankotsiki ipiyotapiintziri koriki: ipiyotapiinteeyinirini oroomajatzji. Riraga jorriyopaeni roonakari piyotapiintziriri koriki. Omaanta ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—Thame poyaatanakina.

—Jee, thametaatyaami.

Ari ikatziyanaka, royaatanakiri.

¹⁵⁻¹⁶Ari riyaaateeyanakini ipankoki Rewii. Rowakagaeyapaakarini osheki oyaateeyiririni Jesoshi, riyotaanewopaeni, osheki piyotapiintziriri koriki, maawaeni. Eejatzji rakiyoteeyakirini osheki paashinipaeni kaari kameethatzinkaripaeni. Rareeteeyapaakani iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, rirotaki warijeeyo. Iñaakotapaakiri Jesoshi ikempiyeyakarini rakiyoteeyirini kaari kameethatzinkaripaeni. Rojampitapaakiri riyotaanewopaeni:

—¿Litaka itsipateeyantaririni irikapaeni, rowaeyani? Tee ikameethateeyini.

¹⁷Ari ikemawakiri rirori Jesoshi, ikantziriri:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri, intakya mantsiyatatsiri rirotaki kowatsiri. Tee ro nopokantya nokaameri kenkithashiryaachari kameethatatsiri, inta riraga kaari kameethatatsi.

Riraga riyotaanewo Jesoshi tee itzitapiintya

¹⁸Ikantaka itziteeyani riyotaanewopaeni Jowa eejatzji riyotaanewopaeni warijeeyo. Apanipaeni atziriri ipokashitziri Jesoshi, ikantapaakiri:

—Iroñaaka itziteeyani riyotaanewopaeni Jowa, eejatzji ikimiteeyani riyotaanewopaeni warijeeyo. ¿Litaka kaari itzitanta piyotaanewopaeni eerori?

¹⁹Ari ikantawakiri Jesoshi:

—Okimitaka aririka raye shirampari iina, ikaemaeyerini isheninka ikimoshirewenteyerini. Rareetapaakyaarika, ¿arima itziteeyapaakyaani rirori? Eero. Tema riweshiryaawentapaakyaari. Ñaakiro, iroñaaka nokaateeyirini naari niyotaanewopaeni: ¿Litaka notzitakaantyaariri?

²⁰Omaanta aririka rookaeyaneerini isheninka aatsiri iina, aripaetekya itziteeyanakyaani. Eejatzji iinja naari, nookaeyaneerini niyotaanewopaeni, rowashiretakoyanakinani, roojatzji itziteeyantanakyaani.

²¹Tee pimaiejantziri iyotaantatsiri, tee. Eejatzji eenitatsirika pimaathapooki antyashipawo rooteentsi oshipaaye, aririka powawatatero owakirari maathaantsi, roojatzji aririka pikiwero aminthatanaka owakirari, eero omonkaagaakitanaa, roojatzji otzjigaantanakya antyashipawotatsiri, patsipetashitawo powawatatziro. Eejatzji okimitakya, patsipetashityaawo paapatziyawo maawaeni okaatzi iyoteetaki-miri. Kameetha pipakaakiro paashini paapatziyawitariri roojatzji kameethatanaki paapatziyena naari. ²²Napiitakiro noshiyakaawentemiro okaatzi niyoteemiri. Piyotzi aakapaeni jorriyopaeni awetsikiri imashi piratsi apiyaatantyaawori awishoowaantsi oowa. Omaanta eero apiitantari apiyaatantari awishoowaantsi oowa owakirari inthomaenta itaworimashi inta apiyaatantya owakira mashiri. Apiitantyaririka tema ari ijagaanaki. Okimitaka iroka, oetarika niyotagaemiri naari eejatzji owakirari. Tee okameethatzi pipiyotero ikemijantakayimiri paashini iyotaantsi. Pipakayero pikemijantziri ikantawitzimiri irintapaeni roojatzji kameethatanaki paapatziyena naari.

Ikantawakaawentakawo saawaro

(Mt. 12.1-8; Rk. 6.1-5)

²³Paashini saawaro ikinanaki Jesoshi pankirentsimashiki, itsipateeyarini riyotaanewopaeni. Ari niyanki rowiita-

naki riyotaanewo okithoki teriiko, itayaakiro otaki, rowaeyawoni okithoki.

²⁴Ari ikantziri warijeeyo:

—¿Litaka rowiitantawori okithoki, itayaawaetantakawo iroka kitejirika amakoryaantari? Tee okameethatzi. ¿Litaka ranantawori?

²⁵Rakanakiri Jesoshi:

—¿Tema tee pikenkithashiryaa-neentziro Iwaperite Tajorentsi kenkitha-takotziriri paerani Iraviirini, riraga jewawenantatsiri maawaeni joriyyopaeni? Tekatsi raye royaari, ayimatakiri itashe, eejatzi itsipateeyarini. ²⁶Eeniro janta ipankomawoki Tajorentsi paa riwetsikaetziniriri irira: tee ishineteeyerini rowaeyaawoni maawaeni atziri, apatziro rowaeyawoni ñaanakowenantatsiripaeni.

Omaanta ayimawitakari itashe Iraviirini. Riyaatashitakiri Awyataari, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni, ikantziri: “Notasheeyyakini. Tekatsi nowaeyaarini”. Ari ipawakiri paa: “Eenitatsi iroka, powapaeya”. Ari rowakawo, eejatzi rowakagaeyakarini itsipateeyarini. Kaari riroripaeni ñaanakowenantatsiri, omaanta tee ikoyi Tajorentsi rowashironkagaeyerini.

²⁷Pamine, riraga Tajorentsi riwetsikakirini atziri kitejiri imakoreeyantyaarini. Tee ro riwetsikantyaanariri atziri iñaapinkathatero kitejiri. ²⁸Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka kipatsiki: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

**Riraga Jesoshi retsiyatakotziri
kijopookitatsiri rakoki**
(Mt. 12.9-14; Rk. 6.6-11)

3 ¹Riraga Jesoshi riyataanee eejatzi pankotsiki ipiyotantapiintari joriyyopaeni. Aritaki ijeekiri jaga: shirampari kijopookitatsiri rakoki.

²Raminashiiyawakarini atziri riraga

iijanewo, joreririri: ikowaki riyote aririka retsiyatakoteeri saawaroki. Tee ishineteetziro retsiyatakoteetziro atziri saawaroki. Ikowaeyakini riroripaeni ikantakoeyerini: “Tee okameethatzi iroka rantakiri Jesoshi”. ³Riraga Jesoshi ikantziri kijopookitatsiri rako:

—Pikatziyee, pipoke jaka niyanki.

Roojatzi riyaatantanaka niyanki, ikatziyantapaaka.

⁴Roojatzi rojampiteeyakirini maawaeni amineentsiri:

—¿Kameethama aneshironkateri atziri kitejiriki amakoreeyantarini? ¿Arima owashironkayeri? ¿Okameethatzima owawijaakoteri? Teerikama, ¿pikowakima owamaeyerini?

Omaanta imaerriyanakini. ⁵Ikijanaka Jesoshi, ramineeyanakirini, eejatzi retakoeyanakarini riroripaeni. Tema ikijoshiryaanakitzi rajankaneki tee ikaminthaanteeyini atziri. Ikantziri shirampari:

—Powaankaero pako.

Ari rakotanee, roojatzi retsiyatakotantanaa. ⁶Ishitowaeyanakini warijeeyopaeni, riyaatashiiyanakirini itsipamintharipaeni Erooreshi. Ikantawakagaeyakani:

—¿Tsiakatya akanterika Jesoshi, owamaantyaariri?

**Retsiyatakotantzi Jesoshi
janta inkaareki**

(Mt. 4.24-25; 12.15-21; Rk. 6.17-19)

⁷Riraga Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni riyaatapitheeyanakirini warijeeyopaeni inkaareki ijeekapaaki apaniroeni, omaanta royaateeyanakirini osheki karireeyajatzi, eejatzi joreeyajatzi, ⁸jerojareejatzi, iroomyajatzi, jeekatsiri intatsikeronta iñaaki Joriraani, maawaeni jeekatsiripaeni Tziiroki, Shiroomi, maawaeni. Ikemakoeyakirini itajonkantzi, rootaki

riyaatashiiyantakaririni osheki atziri.

⁹Ikantziri riyotaanewo:

—Pamakinawoota pitotsi, notetawa-kyaata: rawitsineeyapaakinanikari atziri. Rooteentsimi rowamayenami.

¹⁰Ikanta Jesoshi rotetantakawo pitotsi ari ikenkithatakagaeyakirini atziripaeni kipatsiki, roojatzi rayiitantapaaka eejatzi kipatsiki. Osheki retsiyatakoeyawakirini mantsiyatzinkaripaeni. Riraga paashini mantsiyari rinteentaryayitakirini atziripaeni, ikowaki ipampitanta-paeyaariri Jesoshi awijakotanee imantsiyari. ¹¹Riraga atziri kyaantariri kamaari rotziwerowashitapaakari ipinkatheeyakirini. Icheraanaki iñaawaetakaakiri ikantziri:

—Jesoshi, eerokataki Itomi Tajorentsi.

¹²Ikantaperotziri Jesoshi:

—Pimaerite, eero pikamantakotana.

**Riyoyaakiri Jesoshi
riyotaanewoperotyaaari**
(Mt. 5.1; 10.1-4; Rk. 6.12-16)

¹³Paashini kitejiri itonkaanaki Jesoshi tonkaariki. Ikaemakaanakiri ikaatzi riyoyaakiri, ari ipokashiteeyakirini.

¹⁴Riyoyagaeyakirini 12 shirampari, itsipaperoeyaarini. Iinja iiteri rotyaantaneewo, tema rotyaanteeyerini ikenkithatakagaeyerini maawaeni atziripaeni iñaani Pawa Tajorentsi. ¹⁵Eejatzi ipakiri itajorenka, rookakaakowiritanantyaariri kamaaripaeni atziri.

¹⁶Rirotaki riyoyaakiri riyotaanewo 12. Riyoyaakiri Shimo (iitakiri Peetero),

¹⁷eejatzi Jantyaako itsipatakari rirentzi Jowa, (rirotaki itomipaeni Sewereeyo. Iitakiri riroripaeni iroñaaka Wowanee-rejeshi). (Akantziri aaka apaanteki: “Oshiyawori oñaawaepookitzi”.)^a

¹⁸Eejatzi riyoyaakiri Antereeshi, Jiripi, Waritoromee, Mateeyo, Tomashi, Jantyaako (itomira Arijeeyo), Tareeyo, paashini Shimo (riraga kathaapero-tzinkari antayitzirorini oetarikapaeni).

¹⁹Eejatzi riyoyaakiri Joorashi (riraga karyootejatzi, aakaanterini iinja Jesoshi).

**Iitakaawitakari ikyaantakari
kamaari Jesoshi**
(Mt. 12.24-32)

²⁰Roojatzi ipiyanaa Jesoshi pankotsinentsiki. Ipiyoteeyaani eejatzi osheki atziri. Tekatsi ikantya rowaeya eejatzi riyotaanewo. ²¹Ikemakotakiri Jesoshi isheninkapero, riyaatashitawitaari raaneerimi ipankoperoki. Ikantawakaanaka:

—Osheki ishinkiwentaka Jesoshi, tee iñaakota, thame aaneeri.

²²Ipokashitapaakiri eejatzi jerojareejatzipaeni, iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi. Ikantashitapaakari:

—Rirotaki Wereshewoo kyaantapaakariri ishireki Jesoshi. Tema rirotaki iwinkatharite maawaeni kamaari: rirotaki amitakotziriri rirori rotyaantzirori iyamaarite, rootaki imatantakariri.

²³Ikaemaeyawakirini Jesoshi, roshiyaakaawenteeyawakirini:

—¿Kyaaryooma ikyaantapaakina iwinkatharite kamaari? Pamine: ¿tsika ikantyaaka Jatanaashi rookaeya rirojatzi? Eero imatziro. ²⁴Okimitaka aririka ikijawakagaeyani jeekatsiri nampitsiki, rookawakagaeyarinika, ¿arima ijeekaeyaneeni kameetha? Eero. ²⁵Eejatzi okimitaka aririka ikijawakagaeyani jeekatsiri pankotsiki, ¿arima kijokiro rowawakaaneeya? Eero.

²⁶Eejatzi ikimitaka, aririka Jatanaashi

---

a 3.17 Oshiyawori oñaawaepookitzi okantakotziri: “shintsitziniriri rantawaetziniri Jesoshi rootaki iitantakariri”.

ikijerimi iyamaaritzinkarite, rookawaka-gaeyanimi, eeromi ijeekimi, inta aritaki ithonkawakaeyakyaanimi. Rootaki.

²⁷Eejatzi ikimita rirori koshitantatsiri: ithaawantari shintsiperotatsiri ikyaapankoteri ikoshitantyaariri rowaagawo. Aririka ipokashiteri, reewatapaakiri roerikapaakiri, roojota-paakiri shintsitatsiri, roojatzikya raantakyaawo oetarikapaeni rowayitzi-rini ipankoki.

²⁸Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri: ineshironkateeyirini Tajorentsi maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Tema ipeyakoteniri okaatzi rantziri. Eejatzi, aririka ikantzimateeyawiyaa-rini, ineshironkateeri eejatzi. ²⁹Omaanta eero ineshironkateeri riraga kantzimat-zirori Ishire Tajorentsi: ikanteetatyee-yaani ijeeki rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eerowa rawijakotee.

³⁰Rootaki ikantakiriri Jesoshi. Ñaakiro, ikantashiiyawitakani inkaaganki: “Rirotaki iwinkatharite kamaari amitamotziriri Jesoshi”. Tema rootaki Ishire Tajorentsi amitamotziriri, kaari iwinkatharite kamaari.

Ikamantziri Jesoshi ninka isheninkatakari

(Mt. 12.46-50; Rk. 8.19-21)

³¹⁻³²Ikantaka ijeeki Jesoshi pankotsiki, ijeekimoeyapaakirini areeteeyapaakari-rini. Roojatzi areetapaaka riniro, otsipateeyapaakarini rirentzipaeni eejatzi ritsiropaeni. Okatziyapaaka inkokirona, okantziri oñaapaakiri:

—Pikantenari notyomi.

Ari ikyaashitanakiri, ikantapaakiri:

—Areetapaaka piniro, pirentzipaeni, eejatzi pitsiropaeni. Ojeekapaaki inkokirona, okowapaakimi.

³³Rakawakiri:

—¿Ninka nanatatsiri? ¿Ninka yeeyita-siripaeni?

³⁴Roojatzi rookotantanakari jeekimoe-yakiririni. Ikantanaki:

—Iroka nanaka. Irika yeeyika.

³⁵Ninkarika antapiintzirori ikowakaeriri Tajorentsi: riroteeyakini yeeyi, choeni, nana. Nosheninkateeyakarini maawaeni aapatziyeeyanarini.

Roshiyakaawentziro Jesoshi inashitacharipaeni kipatsi
(Mt. 13.1-23; Rk. 8.4-15)

4 ¹Paashini kitejiri, rapiitakiri Jesoshi riyotagaeri janta othapyaakiininta inkaare. Ari ipiyotawentapaakari oshekini atziri. Ikanta Jesoshi iñaawakirira roshakitapaaki atziri, rotetanaka pitotsiki, rotatsinkakiro eechonkiini niyankyaani inkaare, ijeekanaki iroñaaka rirori. Tema oshekyaantzi atziri ikatziyashitakari othapyaaki. ²Ari riyotaayitakirini oetarikapaeni, eejatzi roshiyakaawentayitakirini okaatzi ikenkithatakotayitzi-rini. Ikantakiri iroñaaka:

³—¿Pikemena! Riyaatanaki pankiwaetatsiri janta rowaneki rookakitero okithoki teriiko. ⁴Ari rookakitapaakiro okithoki teriiko. Eenitatsi apanipaeni ookakitapaenchari awotsiki. Ikanta ipokapaaki jenokiwiripaeni, rowapaa-kawo okaatzi rookakitawitakari irika shirampari janta awotsiki. ⁵Eenitatsi paashini pariyapaentsiri okithoki janta mapipookiki, tee oshenkaawitapaaka, intsipaete oshookawitanaka. ⁶Ari ijenokitapaaki oorya, roojatzi ojampi-yashitantanaka. Tee oparithaperotzi, rootaki okamantanakari. ⁷Opariyapaaki paashini okithoki kitocheemashiki. Okanta oshookawitanaka, okimotatawi-tanaka. Omaanta anaanaki oshooka-naki kitochee rootaki kaari okithoki-tantanaka. ⁸Paashinipaeni okithoki opariyapaaki kipatsiperoki kameethari. Oshookanaki, okithokitanaki. Apaani-

paeni okithokitanaki okaatzi 30. Paashinipaeni okithokitanaki okaatzi 60. Eejatzi paashinipaeni okithokipero-tanaki okaatzi 100. ⁹Pikoyirika piyotakotero okaatzi nokenkithatakaakimiri paapatziyena iroñaaka.

¹⁰Jateeyaneeni atziripaeni ikaatzi piyotawentakariri Jesoshi, eeniro itsipateeyanaarini Jesoshi apanipaeni aapatziyariri eejatzi riyotaanewopaeni, riyaaate pankotsiki. Ikanta rojampiteeyakirini rirori, ikanteeyakirini:

—Iyotaantatsiri, ¿oetaka poshiyakaawentakiri inkaaganki okaatzi pikenkithatakiri?

¹¹Ikantakiri Jesoshi:

—Pamine, iroñaaka nokamantemiro eerori kaari piyotawita: aritaki piyotakiro tsika ikantari Pawa reewawenantzi. Riroma paashinipaeni atziri, eerowa nokantziri rirori inta noshiyakaawentashitayityaanarini.

¹²Irintapaeni atziri rirotaki aminawitachari, tee iñeemaetawo okaatzi nantziri. Eejatzi rirotaki kemijantawitanari, teemaeta ikemathatziro oetarika nokantawitakariri. Rootaki kaari rookantawo okaatzi rantayitzirinira kaari kameethatsi, eero ipeyakotzi-maetanari Pawa rantziri.

¹³Eejatzi ikantakiri:

—¿Tema pikemathatawakiro eeroka okaatzi noshiyakaawentakiri inkaaganki? Aririka napiitakimiro noshiyakaawentayitemironi, eerowa piyotakotawakiro eejatzi.

¹⁴Riraga pankiwaetatsiri okithoki rirotaki oshiyakariri iyotaantzirori iñaani Tajorentsi. Rowaga okithoki oshiyakawo iñaani. ¹⁵Rowaga awotsi opariyantapaakari apanipaeni okithoki oshiyakariri atziri kemawitawakawori iñaani Tajorentsi, omaanta riraga Jatanaashi ipokapaaki imanomotakapaakiri: tee raapatziyanaana. ¹⁶Eejatzi

iroka pariyapaentsiri mapipookiki, rootaki oshiyakaawentachari apanipaeni atziri kemawitawakawori iñaani Pawa, intsipaete iroñaaka ikimoshirewentawitanakawo. ¹⁷Pankirentsi okaatzi kaari tzimaperotatsi oparitha, intsipaete okamanaki. Iroka roshiyakawo riraga atziri ikemijantawitaka roojatzi rowashironkagaetakiri, aririka ikijeetakiri. Rootaki intsipaete rookantanaawori ikemijantawita.

¹⁸Rowaga kipatsi kitocheemashiteentsiri oshiyakaawentziri kemathatawitawakawori iñaani Pawa Tajorentsi, ¹⁹omaanta ikenkithashiryaapiintziro jeekayitatsirini jaka kipatsikika, ikimoshirewenteyironi rashitayitarini. Eekiro ikowanakitzitzi rashaagawotya, oetarikapaeni, rootaki rookantaawori ikemijantawita.

²⁰Omaanta iroka kameethari kipatsi oshiyakaawentziri kemaperotawakirori iñaani Tajorentsi. Aritaki raapatziyaperotakawo, eejatzi raapatziyakaaperotakari paashinipaeni atziri. Apaani raapatziyakaakari 30, paashini raapatziyakaakari 60, paashinipaeni raapatziyaperotakaakari 100.

Roshiyakaawentakiniri

Jesoshi ootamentotsi

(Rk. 8.16-18)

²¹Eekiro riyaatatzi ikantakiri Jesoshi:

—Akowakirika ootakotya ¿arima owakiri ootamentotsi kowitziki inthomaenta? ¿Arima amanakiri ootamentotsi? ¡Eero! Tema akowatzi oyeri ootamentotsi jeñokiini okoñeetyaantyaari aminanteeyaarini maawaeni. ²²Okimitaka iroka iinja okoñaatanaki maawaeni amanayitawitanari iroñaaka riyoteeyanakironi maawaeni okaatzi anteeyakirini.

²³Pikoyirika piyotero kameetha, ari pikemaperotawakiro iroka nokamantakimiri.

²⁴Paashini ikantakiri eejatzi:
—Pikenkithashireeyawo iroka pikemakiri. Aririka eechonkiini paapatziyawakyaawo nokamantzimiri, ari eechonkiini piyotawakiro. Aririka osheki paapatziyaperotawakyaawo, ari osheki piyotawakiro, niyotaaperotakimiri. ²⁵Riraga aapatziyawakawori niyotaakiriri, eekiro niyaatatye niyotaaperoteri. Riraga kaari aapatziyawakawori nokamantawitakariri, eero riyotzi oetarika, tema ipeyakotakiro eechonkiini riyowitari.

**Roshiyakaawentziniri Jesoshi
okithoki shookatsiri**

²⁶Eejatzi ikantzi:
—Tema ipinkathariwenteeyakaeni Tajorentsi. Roshiyakari atziri jatatsiri rowaneki ipankitziro okithoki. ²⁷Imaapiintzi tsiteniriki, ikakitapiintzi kitejiriki. Shitowathowatanaki iwankiri, okimotatanaki. Tee riyotakotzimaetawo tsika okanta oshookantakari. ²⁸Oshookaki kipatsiki: eewatanaki othowaki, roojatzi owaatotantanaka, roojatzi owathatantanaka. ²⁹Aririka ojampatanaki okithoki, ichekakoetero, tema monkaatapaaka rowiitanteetyaawori.

**Roshiyakaawentziniri moshitaaja
(Mt. 13.31-32; Rk. 13.18-19)**

³⁰Eejatzi ikantzi Jesoshi:
—¿Tsika nokantemirorika noshiyakaawentemiroka tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi? ¿Tsika akanteroka akenkithakotantyaawori? ³¹Oshiyakawo okithoki moshitaaja. Omaanta rowaga okithoki, tee okimitawo paashinipaeni kithokitatsiripaeni: okaerikitziini kameetha. ³²Aririka apankitero, oshookanaki. Okimotatanaki, anaayitanakironi paashinipaeni pankirentsitayitatsirini. Antawotayitanakini owaempkipaeni, aritaki raampeyakaawo shiwankitayitatsirini.

³³Aritaki ikantapiinta Jesoshi, roshiyakaawentapiintziniri atziri riyotaantyaariri iñaani Tajorentsi. Aririka eechonkiini ikemakiro, ari eechonkiini riyotakiri: oshekirika ikemawakiro, ari osheki riyotakiri. ³⁴Riyotaantariri tema roshiyakaawentapiintziniri. Omaantakya riyotaanewo, ithotyagaeyakinirini riyotaaperoeयरirini.

**Romaerintakiro riraga
Jesoshi tampyaa**

(Mt. 8.23-27; Rk. 8.22-25)

³⁵Itziroryaanaki oorya, ikantziri Jesoshi riyotaanewopaeni:
—Thame amontyaanee intatsikeronta inkaare.

³⁶Roojatzi riyaatapithatantanakari ikaatzi piyotawentakariri.

Ari ijeekaki Jesoshi rirori pitotsiki. Roteteeyapaakani riyotaanewopaeni roojatzi imontyaakotantanaka. Eejatzi imontyaakotanaka apanipaeni atziri ikaatzi piyotawenteeyakaririni, ikinakoeyanakini paashiniki pitotsi. ³⁷Imontyaakomintheeyani ari omapokashitakari niyankyaani inkaare antawo tampyaa. Antawo otamakaari, otetaatapaaka pitotsiki roowiteenchami itsitsiyakotemi. ³⁸Omaanta imaatzi Jesoshi rirori janta opataki pitotsi, rotziitotaka. Ikaemanakiri iroñaaka riyotaanewo, ikantziri:

—¡Iyotaanari! ¡Aritaki pimaaki!
¡Rooteentsi apiinke!

³⁹Ari ikaakakiri Jesoshi, ipiriintanaka, ikaemakotakiro tampyaa, ikantziro:

—¡Aritaki pitampyaataki!
Ikantziro eejatzi inkaare:
—¡Pimaerite!

Okanta iroñaaka tampyaa awijanaki, maeritane inkaare. ⁴⁰Roojatzi ipithokashitantanakari Jesoshi ikantanakiri riyotaanewopaeni:

—¿Litaka pithaawantari? ¿Tekirama pameentaperotana naaka?

⁴¹Tema antawo ithaawaeyanakini riyotaanewopaeni, tekatsi ikanteeyanagini. Okanta ojamaniiyaaki, rojampita-wakagaa, ikantawakaeyani:

—¿Ninkama irika, romaeryaantakawori tampyaa, eejatzi romaeryaantakawori inkaare? ¿Rirotakima Tajorentsi?

Rookakaakowentakiri Jesoshi shirampari ikyaantashiretari kamaari

(Mt. 8.28-34; Rk. 8.26-39)

5¹⁻²Rareetakaakari Jesoshi intatsikeronta inkaare, ari rareetakaapaakari iipatsiteki karaarajatzi. Ro raatakoeyapaakani kipatsiki. Intsipaete iñaawakiri Jesoshi shirampari kyaantashiretariri kamaari. Ishiyashitawakari Jesoshi ipoñaaka janta kitataarewontsimashiki,³ari ijeekawaetzi rirori. Tema tekatsi aweerini oojoterini karenathakira.

⁴Okantawitaka rojotantawitapiintetariri kijothari rakoki, eejatzi iitziki, omaanta itzimpejakopiintayitakini. Tekatsi monkaatzityaarini ishintsini.

⁵Ikantatyaani, riyaatapiintzi tonkaariki. Ikaemakaematapiintzi, itowaetapiinta mapikipaeni. Tema ishinkiwentakaakari iyamaarite.

⁶Riraga shirampari iñiitawakarira inteena ipokaki Jesoshi, ishiyashitakari rareetapaakari, rotziwerowashitapaakari, ipinkathatapaakiri.⁷⁻⁸Ikanta Jesoshi, iñaawakirira shirampari ikyaantashiretariri kamaari, icheraakotawakiri, ikantziri:

—¡Kamaari, pookaneeri shiramparira!

Irika shirampari, antawo icheraanaki ikantakaakarira iyamaarite, ikantanaki:

—¿Litaka poñaashirenkantanari?

Eeroka Jesoshi, itomi Tajorentsihero. Nokantemi iroñaaka eero powashironkaana.

⁹Roojatzi Jesoshi rojampitakiri irika kamaari, ikantakiri:

—¿Tsika piitaka?

Rakanakiri kamaari, ikantzi:

—Nowaero Oshekyaanzi. Rootaki noetantari, tema osheki nokanta nojeekantari irika shirampari.¹⁰Teera nokoyi potyaantena naakapaeni paashiniki kipatsi.

¹¹Ari ijeekaki eejatzi janta oshekyaanzi chaancho tonkaariki, ikaatzi 2.000, rowawaeteeyani.

¹²Ikantanaki kamaari, ikantziri Jesoshi:

—Ari nokoyi potyaantena janta chaanchoki, nojeekanteeyapaakyaarini inthomaenta.

¹³Ari ishinetakiri. Rookaeyaneerini shirampari, ishirinkashiteeyanakarini chaancho, ikyaanteeyapaakarini. Roojatzi ishiyeeyanakani riraga chaanchopaeni impeetaki, ari ithonkaeyakani: ipiinkaeyapaakini inkaareki pooo, pooo, pooo.

¹⁴Ikanta irikapaeni shentziriri chaancho, iñaakirowa okaatzi awijeentsiri, antawo ithaawaeyanakini iroñaaka. Shiyeeyanakani, ikantapaakiri ikaatzi jeekaeyatsirinipaeni okaakinira. Intsipaete antetanaka ñaagantsi. Pokaeyanakani atziripaeni ramineri iitarika awijimotakiriri chaancho.

¹⁵Riyaatashiteetakiri Jesoshi, iñeetapakiri riraga shirampari ijeekantawitari kamaaripaeni. Ijeekaki ikithaataawo iithaari, kameethatane. Tema iñeetapaakirira, antawo ithaawanteeyapaakarini.¹⁶Ikanta irikapaeni ñaakiriri inkaaganki Jesoshi okaatzi rantakiri, ikanteeyawakirini paashinipaeni atziri owakira pokapaentsiri okaatzi awijeentsiri inkaaganki. Ari okaatzi ikantawakiriri tsika ikanta iñaakiri ipiinkantakari chaanchopaeni.¹⁷Ikanta ikemaeyawakinira atziripaeni, ikanteeyakirini:

—Jesoshi, iroñaaka tee nokoyi pipoki-motena nonampiki, pipiyanaki.

¹⁸Ikanta ikemawakira Jesoshi, roojatzi rotetanaa pitotsiki. Ikantawitawaari iroñaaka irika shirampari rookakiniri iyamaaritepaeni, ikantziri:

—Jesoshi, nokoyi noyaataneemi.

¹⁹Rakanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Eero poyaatana, piyaate pinampiki tsikarika ijeeki pinampijatzipaeni. Pikantapaeri maawaeni okaatzira awijimotakimiri. Pikantapaeri eejatzi: “Ineshironkatakina Nowinkatharite”.

²⁰Ikemawakirira irika shirampari, roojatzi riyaatane janta inampiki. Ikantakiri inampijatziri eejatzi riyataaki maawaeni paashiniki nampitsi janta iipatsiteki oetachari Tekapporishi. Ikantapaeri osheki atziri okaatzi awijimotakiriri.

Ikanta ikemaeyawaerini ikenkithawaetapae, osheki itzimaetyaashiiyanakani.

**Retsiyatakotziro Jesoshi
jokaatzirori iraa**

(Mt. 9.18-26; Rk. 8.40-56)

²¹Ikantanaka imontyaanaka Jesoshi intatsikeronta inkaare. Ipiyoeyakaninta osheki atziri janta othapyaakiini.

²²Rareetapaaka shirampari iwaero Jaero, riraga jewatakaayitziririni ijoriyotzinkaritepaeni janta pankotsiki ipiyotantapiintarira. Iñaapaakiri, rotziwerowashitapaakari Jesoshi riwethatantapaakariri Jesoshi. ²³Ikantaperotapaakiri:

—Rooteentsi okame nishintyo. Pipoke pipampitakitero awijakotantaneeyaari roori, eero okamanta.

²⁴Ari royaatanakiri, roojatzi royaatayitanakirini osheki piyotawentariri, rawitsinaawakaanaka. ²⁵Ari okaataki tsinani jokaatzirori iraa, okaatakotaki 12 ojarentsi. ²⁶Osheki raawinteetawita-

kawo, thonkapaaka oorikite omaanta eekiro iyaatatzi ojokaatziro iraa.

²⁷⁻²⁸Okemaki ikantakoevirini Jesoshi: “Osheki retsiyatakotantzi”. Ojatekanakari oyaateeyiririni okinapaaki itapiiki. Okenkithashiryaanaka: “Aririka nopampitziteri imaatha, aritaki netsiyatakotee”.

Ari opampitzitawakiri imaatha, kaatakotane ojokaatziro iraa.

²⁹Okemawakitya tsinkaririri, awijakotane. ³⁰Eejatzi rirori intsipaete ikemashitawakawo itajorenka. Ari ipithokashitanakari oyaatziriri, ikantziri:

—¿Ninkama pampitzitakinawori nomaatha?

³¹Rakanakiri riyotaanewo, ikantanakiri:

—Tema piñiiri roshakitaki oyaatayitzimirini. Rawitsinaayitakimini. Eekiro pikantatzi: “¿Ninkama pampitzitanawori nomaatha?”

³²Raminaminayitanakini ikoyi iñeeri pampitzitakiriri imaatha. ³³Roori tsinani, osheki othaawanaki ompetatanaka, tonki, tonki, tonki. Iyotaki awijakotanaki. Otziwerowashitapaakari, oñaaperotantariri. Othotyaaakiro okantaperotakiri maawaeni. ³⁴Ikantziro:

—Tsinani, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari. Iroñaaka piyaate, pikimoshiretee. Tema etsiyatakoteemi.

³⁵Tekiraata ithonkiromi ikenkithawaetakayiro, ipokaeyapaakini ronampiripaeni riraga Jaero. Ikantapaakiri:

—Kamanaki pishinto. ¿Litaka poñaashirenkantariri irika iyotaantatsiri?

³⁶Ikemawakiro Jesoshi iroka ikantapaakiriri. Ikantziri:

—Jaero, eero pikantashiryaashita, inta pameentena naaka.

³⁷Tekatsi ishinete oyaatanakirini, inta ishinetakiri riraga Peetero, Jantyaako itsipatanakari rirentzi Jowa. ³⁸Roojatzi rareeteeyapaakani ipankoki Jaero. Iñaapaakiri atziripaeni: ikaemaeyakini,

rowashiretaoeyakawoni, riraakoeyakawoni. ³⁹Ikyapaaki, ikantapaakiri:

—¿Iitaka pikaemakotantawori? ¿Iitaka piraakotayitantaworini? Tee okamaperotzi ewankawo, omaashita.

⁴⁰Ishirontawenteeyawakarini, roojatzi roemishitowaeyapaakirini. Raanakiri iri eejatzi iniro, eejatzi riyotaanewopaeni, ikyashitapaakiro janta omaryaakanta ewankawonta kamawiteencharira.

⁴¹Roerikawakotapaakiro. Ikantziro rashi ipaanteki:

—Tarita komi.

(Akantziri aaka apaanteki:

“Ewankawo, pañaagae”). ⁴²Roojatzi añañantanaa, opiriintanaa, sherok, anashitanaa. Okaataki ojarentsita 12, rootaki omatantaari anashiwaeta.

Rotsikanateeyanakawoni osheninkapaeni. ⁴³Ikantaperotziri rirori:

—Eerowa pikamantayitzirini atziri okaatzi piñaakiri nantakiri. Ari iroñaaka pipero owanawo.

Riyaataki Jesoshi Najareeteki

(Mt. 13.53-58; Rk. 4.16-30)

6 ¹Roojatzi riyaaantanaa Jesoshi, areetapaa inampiki rirori. Royaateeyeerini riyotaanewo. ²⁻³Roojatzi kitejiri imakoryaantapiintari, riyotaantapae janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni. Rotsikanatawakari osheki kemawakiriri. Itheenkaeyakirini Jesoshi, ikanteeyini:

—Tema rirotaki asheninkapero aari.

¿Tsika ipoñaakaakawoka iroka riyotaantziri? ¿Tsika ikantakari itajonkantayitantakarini? ¿Kaarima irika wetsikapiintzirori jeekamentotsi? Rirotaki otomi Mariiya, tema rirotaki rirentzipaeni Jantyaako, Josee, Joorashi, eejatzi Shimo. Eejatzi ritsiroapaeni, tema ojeekimoteeyakaeni jaka.

⁴Ikantzi Jesoshi:

—Iñaaperoeyakirini atziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi.

Omaanta rirorika kamanantawityaawoni inampijatzi osheki itheenkiriri.

⁵Kyaaryo inampiweri itheenkaeyakirini riraga Jesoshi, rootaki kaari itajonkantapiinanta janta inampiperoki. Apatziro ipampitayitzirini apaanipaeni mantsiyatzinkari, retsiyatakotayitzirini.

⁶Omaanta tee raapatziyeyearini inampijatzi, rootaki rotsikanatantanakari riraga Jesoshi, ikenkithashiryaaka: “¿Iitaka kaari raapatziyeyantanani?”

Rantayitzirini riyotaanewopaeni

Jesoshi

(Mt. 10.1-15; Rk. 9.1-6)

Ikinakinayitanakini Jesoshi nampitsikipaeni, riyotaantayitanakini. ⁷Eejatzi riyoyaakiri riyotaanewo 12. Imatakaakiri rowawijaakotantyaariri kyaantawitariripaeni kamaari. Roojatzi rotyaanteeyakirini; itsipatawakaanteeyanakarini, apitepaeni riyaatayitanakini nampitsikipaeni. ⁸Ikantaperotawakiri:

—Aririka piyaatanaki, tekatsikya paanaki. Eero payi poyaari, eero payiro pithaate. Eejatzi eero payi piyorikite. Omaantakya paanaki pikotzi. ⁹Eejatzi pijapatotanakya, omaanta eero paanaki paashini pimaatha.

¹⁰Eejatzi ikantawakiri:

—Tsikarika pijeekapaaki, aritaki pijeekaarikotapaaki, roojatzi piyaatantakya paashiniki nampitsi. ¹¹Eerorika raakameethateeyawakimini janta nampitsiki, eejatzi eerorika ikemijanteeyawakimini, ari pishirinkanaki potekakontatanakya piitzikira riyotantyaari eero pipiyashitari eejatzi. Omaanta ari rowashironkaakiripa Tajorentsi iinja.

¹²Ari riyaaateeyanakini riyotaanewopaeni. Ikamanteeyakirini atziripaeni:

—Pikenkithashiryagaeya, eero pantapiintziro eejatzi kaari kameethata-tsi, inta pookaero.

¹³Rowawijaakoeyakirini osheki kyaantawitariri kamaari. Ijeetantayitakarini oyeenka oriwo osheki mantsiya-ripaeni, retsiyatakoeyakirini.

Riraga Erooreshi
rowamaakaantakiri Jowa
kaawoshitantatsiri.

(Mt. 14.1-12; Rk. 9.7-9)

¹⁴Osheki kemakoeyiririni Jesoshi, rootaki ikemakotantakariri eejatzi pinkathari iitachari Erooreshi. Ikantayitzi atziripaeni:

—Rirotaki Jowa kaawoshitantatsiri, kamawiteenchari: piriintanaa. Rootaki ipiriinantari itajorentsizira.

¹⁵Eenitatsi paashini kantayitawitacharini:

—Rirotakirika Iriiyashini: piriintaa-chari.

Paashini kantayitatsirini eejatzi:

—Rirotaki kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Roshiyaari kamanantayitzi-rorini iñaani Tajorentsi paerani.

¹⁶Ikemakotantariri riraga Jesoshi, ikantzi Erooreshi:

—Rirotateekityaami Jowa. Nocheka-kaantawitakari ikentsiki omaanta piriintanaa eejatzi.

¹⁷⁻¹⁹Ari paerani Erooreshi raapithakiri rirentzi iina. Iita rirentzi Jiripi, ro iinantawitarini, Erriiyashi.

Riraga Jowa ikantapiintawitakari Erooreshi:

—Tee okameethatzi paapithateri rirentzi iina.

Okijanakiri Erriiyashi, okowapero-taki owamaakaanteri, omaanta tee ikoyi riraga oemi. Osheki oñaashirenkapiintakiri, rootaki raakaanantakariri Jowa, romonkyaaakantakiri omonkyaaagementotsiki. ²⁰Ipinkathatawitakari riraga Jowa, riyotziri ikameethaperotzi, raapatziyaperotari Tajorentsi. Rootaki kaari ikowanta rowamaakaanteri. Tema

ithaawakaawitayaaari Jowa, ikenkitha-takaapiintziri. Raapatziyawitawo ikantziriri Jowa, omaanta tee riyotzi tsika ikantya. ²¹Monkaataka kitejiri ikoñaatantakari paerani Erooreshi. Rowakagaeyakarini osheki inashitayitacharini jewatatsiripaeni karireeyajatz. Rootaki kitejiri owamaakaanantakyaa-riri rowaga Erriiyashi Jowa. ²²Okyaa-paaki ishinto roori janta rowaeyaninta opirantakotapaakiri. Iñaaperotawakiro kameetha riraga Erooreshi eejatzi itsipateeyarini. Ikantziro ewankawo:

—Pikowakotena iitarika pikoyiri.

Aritaki nopakimi. ²³Iñaakina Tajorentsi, riyotzi eero namatawizimi. Oetarika-paeni pikowakotakinari, aritaki nopakimi. Pikowakirika nopagaantemi noepatsite, aritaki nopakimi kashetani.

²⁴Shitowanee roori, ojampitapaakiro iniro:

—¿Oetaka nokowakoteriri?

Akawakiro roori:

—Ro pikowakoteriri iito Jowa kaawo-shitakotziriri Tajorentsi.

²⁵Intsipaete opiyashitanaari pinkathari. Okowakotapaakiri, okantziri:

—Nokoyi iroñaaka pipakotenawo piratoki iito riraga Jowa.

²⁶Osheki rowashiretanaka. Tema aritaki ikantakiro inkaaganki: “Eero namatawizimi”. Eejatzi ikemaeyawakirini maawaeni itsipateeyakarini. Tee iroñaaka ikowae ramatawitero. ²⁷Ari rotyaantakiri owamaantatsiri, ikantawakiri:

—Pamakinawo iito Jowa.

Ari riyaaanaki janta romonkyaaakirinta, ichekapaakiri ikentsiki. ²⁸Ramakotakiro piratoki iito, ipapaakiro ewankawo. Roori, owaakinoro iniro.

²⁹Ikemakotakiri riyotaanewoni Jowa, ari riyaaashiyakirini. Raaneero iwatha ikitatero.

Rowakaakari irira
Jesoshi osheki atziri
(Mt. 14.13-21; Rk. 9.10-17;
Jowa 6.1-15)

³⁰Paashini kitejiri ipiyayitaani riraga rotyaantanewo Jesoshi. Ikanteeyapaakirini maawaeni rantayitakirini. Eejatzi ikantakoeyapaeroni maawaeni riyotaanteeyakirini. ³¹Osheki atziri piyotawenteeyapaakaririni Jesoshi. Apaanipaeni jatayiteeni, eekiro ipokatzi paashini, rootaki kaari imatanta rowaeyaani rirori eejatzi riyotaanewo. Ikanteeyakirini irirapaeni:

—Thame ayowaeyanakini, aate janta tekatsinta atziri amakoryaawakiita eechonkiini.

³²Roojatzi riyaaiteyanakini, ikinakotanaiki pitotsiki. ³³Omaanta iñeeyawakirini oshekini atziri, riyoteeyanakirini tsikarika riyaaite. Ipoñaayitanakani ipankokipaeni, ishiyashitanakari, ishirethapyaatanakawo othapyaakini. Ranaakoeyakirini rirori, royaapaakiri. ³⁴Imitaanaki riraga Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni, iñaapaakiri osheki oyaakiriri. Roojatzi osheki retakoshi-ryaaperotapaakari roshiyakaantapaakiri owisha kaari ishenteetzi. Osheki riyotagae-yapaakirini oetarikapaeni. ³⁵Roojatzi itsiteniityaanaki oorya. Ipokashitapaakiri riyotaanewopaeni, ikantapaakiri:

—Iroñaaka ajeekaki jaka tekatsi pankotsi, tekatsi owanawontsi. Eejatzi itsiteniityaanaki oorya. ³⁶Okameethatzi potyaanteeyerini atziri riyaaiteeta oawantsiki, nampitsikipaeni. Ramananta-paente rowanawo.

³⁷Rakanakiri Jesoshi, ikantziri riraga riyotaanewopaeni:

—Piperiita eeroka owanawontsi.
 Ikantawakiri riroripaeni:

—¿Pikoyima niyaate namanantakite owakagaeyaaririni atziripaeni? Osheki opinata: eero imonkaata koriki.

³⁸Ikantawakiri:

—¿Tzikama okaatzika owanawontsi? Piyaate, paminakitero.

Ari iñaakitziro, ikantapaeri:

—Apatziro apawakooni okaatzi paa, eejatzi apite mereto.

³⁹Ikantawakiri:

—Poejeekiri atziripaeni jaga katawomashiki. Pipiyoteeyerini, eejatzi pinashiteeyakyaarini.

⁴⁰Ari ipiyoteeyakirini, ijeekaeyanakini. Apaanipaeni piyoteenchari ikaatzi 100 atziri, rinashitaka paashinipaeni piyoteenchari ikaateeyini 50. Eenitatsi osheki paashinipaeni piyoteenchari.

⁴¹Ari raakiro riraga Jesoshi paa eejatzi mereto, raminanaki jenokinta, ikantziri Iriri:

—Ariwee, Pawa, eerokataki pakina-
 wori iroka noyaarika.

Ikagaakiro paa. Ipayitakirini riyotaanewopaeni roshirinkakirini piyoteenchari. Eejatzi mereto, royiitakirini maawaeni atziri, ⁴²ari rowaeyakani. Ikemaeyanakani, tee ithonkanakiro owanawontsi. ⁴³Raayiteeroni tzimagaantapaentsiri, riyeekiteeyironi kantziriki okaatzi 12. ⁴⁴Ikaateeyini owaenchari 5.000 shirampari, eejatzi tsinanipaeni, eejatzi eentsipaeni.

Ranashaatawo irira Jesoshi inkaare

⁴⁵Roojatzi rotyaantakiri riraga Jesoshi riyotaanewo, ikantziri:

—Thame potetanakya pitotsiki.

Peewateeyenani intatsikeronta inkaareki, janta Wetheeraki: notyaanteeyeriniita ipankokipaeni irika piyoteenchari.

—Jee, ari.

⁴⁶Ikanta riyaaatanaki atziripaeni roojatzi riyaaatanaki riraga Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakayiri Tajorentsi ⁴⁷Tsiteniriki eekiro oepiyakotziri tampyaa. Ari iniyankitakotanaki

inkaareki riyotaanewo, omaanta eeniro ijeekaki rirori apaniroeni tonkaariki.

⁴⁸Ikanta iñaakiri riyotaanewo, ikomakomateeyawitanaawoni riyotakiri makoempekitaapaaki. Ari riyaatashitanakiri rirori. Ranashaatanakawo inkaare, tee itsitsiyi. Roowiteenchami rawijanakirimi ⁴⁹roojatzi iñeeyantawaarini, ranashaatapaakawo inkaare. Iiteeyawitawakarini peyari. Ari ikaemaeyanakini:

—¡Eeeee! ¡Kaakitaki peyariwee!

⁵⁰Ari iñeeyawakirini maawaeni. Ithaawaeyanakini. Intsipaeete iñaanatapaakiri rirori:

—Piweshireeyanakyaaeni. Naaka pokatsi. Eero pithaawantana.

⁵¹Rotetapaaka pitotsiki itsipateeya-paakarini roojatzi opeyantanaa tampyaa. Riweshiryaaawentari eejatzi osheki rotsikanateeyanakarini. ⁵²Iñeeyawitakarini inkaaganki itajonkiro paa omaanta tekira ikenkithashiryaaakoperotari irira rirotaki Tajorentsi. Tema eeniro okijotzimoneentakiri rajankane.

Rantayitzirini Jesoshi janta Jenejareeteki

⁵³Imontyaantanakawori, rareeteeya-paakani Jenejareeteki. Raatakoeyapaakani. ⁵⁴Rayiiteeyapaakini, intsipaete riyoteeyawakirini atziri. ⁵⁵Ishiyashiteeyawakarini. Ramakoeyakinirini mantsiyatzinkaripaeni ishitashiki, janta ijeekapaakira Jesoshi, aritaki janta raakotanakiniri. ⁵⁶Ikinakinayitzini owaaninikipaeni nampitsi, nampitsikipaeni antawo, eejatzi owantsikipaeni. Tsikarika ikinayitzini Jesoshi ipiyotayitakinirini mantsiyaripaeni. Royiitakinirini niyanki nampitsiki, ikanteeyawakirini:

—Pishineteenawo nopampitzitawakimiro opatziyaakiki piithaari.

Ari rawijakoeyaneeni maawaeni pampitzitawakirini iithaari.

Rameteeyarini jorriiyopaeni

(Mt. 15.1-9)

7 ¹Ikanta ipokapaaki warijeeyopaeni, eejatzi apanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, ipoñaaka Jerojareeki. Ipiyotawentapaakari Jesoshi. ²Iñagaeyapaerini riyotaanewo, rowaeyani tee ikiwawakota: tema tee ikiteshiretzi. Ikanteeyini: “Aririka oyaa, ityaawo akiwawakotya akameethashiretantyaari”. ³Riraga warijeeyo rameteeyawoni rootzimateentsirika roya ikiwawakoperota. Tema rameteeyawoni maawaeni jorriiyopaeni. Rooma eerorika ikiwawakota eero royiita. Imonkaatayitzirooni riyotaantapiintzirini itakaantaworini. ⁴Aririka ipoñaagaeya janta nampitsiki niyanki, eerorika ikiwawakoperotapaa eero rowa paa. Eejatzi imonkaatashitayitakawoni osheki oetarika riyotaayitzirooni atziripaeni. Ikiwapiinteeyironi iwajoni, iwachakate, iyotsironakite; maawaeni. ⁵Ari rojampiteeyapaakirini Jesoshi:

—¿Iitaka kaari imonkaatantawo piyotaanewo riyotaantayitzirini itakaantaworini? Irika iroñaaka owaencharika tee ikiwawakota ipeyakotakiro okantziri kaminagaantsi: eeniro rantani. ⁶Ikantanakiri Jesoshi:

—Osheki pamatawitantayitzini, tema poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi. Aritaki ikamantakotzitakimini paerani Iseeyashi. Rojankinatakini, ikantzi: “Irika atzirika ikantawaetashiteeyakinani: ‘Nopinkathatzimi’, omaanta rajankanekira tee raapatziyaperotana, okimitzimotakina inteena ijeekaeyakini. ⁷Ratsipetashitakawo rotziwerowashitana; roshiyakaawaetashita iñaaperotana. Ramatawitashitayitakarini ijorriyotzinkaritepaeni: ikantawitari iroka riyotaawitariri kimiwitaka rootaki Iwaperite

Tajorentsi”. Kyaaryootaki iroka ikantzi-takarini Iseeeyashi.

⁸Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Pookanakiro ikaminaawitzimiri

Tajorentsi, inta paapatziyashitanakawo

riyotaanteeyirini atziri. ⁹Aritaki pitheenkakiro ikaminaawitzimiri

Tajorentsi, inta pikowashitaka

pimonkaatero riyotaantayitzirini itakaantaworini. ¹⁰Tema ikantziri

Moeseeshini: “Otzimatye pipinkathateri piri eejatzi piniro”. Eejatzi ikantzi:

“Riraga Tajorentsi ikantakotziri akawaantetziriri ashitariri eejatzi riniro: ‘Okameethatzi rowamagaeteri’”.

¹¹Omaanta pikantashitapiinteeyawitarini atziri: “Aririka pikashiyakayeri

Tajorentsi piyorikite, ari pipaperoteri.

Rashironkaawaetyaarika piri, piniro,

pikanteri: ‘Eero nomatziro nopemiri

koriki: irika *koriwaka*, tema nokashiya-kaakiri Tajorentsi noorikite noperiri’”.

¹²Aritaki iroñaaka tee pishinetziri ajorriyotzinkaritepaeni retakotaneeyaari

iriri, riniro. ¹³Pikowakaakiri raapatzi-

yawo piyotaapiintziriri, omaanta

piyotaakiri itheenkakiro ikantziri

Tajorentsi. Aritaki pikantapiintari:

pookakaayitzirini ajorriyotzinkarite-

paeni raapatziyawowa Iwaperite

Tajorentsi.

Ikamantakotziro Jesoshi

owaariperotzirori ashire

(Mt. 15.10-20)

¹⁴Rapiitakiro ikaemaeri riraga Jesoshi piyoteeyencharini ikanteeyirini:

—Pikemaperoeyenani maawaeni.

Nokoyi pikemaperotena nokantemiri.

¹⁵Okameethatzi owaeyaawoni oetarika-

paeni, eero añiuro antani: tekatsi okantero owanawontsi ashire. Omaanta

aririka pikenkithashiryaaakotyaawo kaari kameethatzi, eejatzi piñaawaeterorika

kaari kameethatzi, rootaki owaaripe-

roteroni pishire. ¹⁶Eerokapaeni kemayitakirorini okaatzi nokantakimiri, pikenkithashiryaaakotyaawo.

¹⁷Ithonkakiro riyotaakiri eejatzi rookaneeri piyotawentariri, roojatzi ikyaapae pankotsiki Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni. Rojampitapaeri irira:

—¿Oetaka poshiyakaawentziniriri inkaaganki?

¹⁸Ikantawakiri:

—Eejatzi eeroka, ¿tee pikemawakina inkaaganki? Oetarikapaeni owayityaari

rini okameethatzi, eero añiuro antani.

Tema piyotawakiro. ¹⁹Rooma eero omatziro owaariperotziro ashire, inta iyaataki asheetoki, roojatzi ashitantee-yawori.

Rootaki riyotaayitziririni okameetha-

taki oetarika rowaetari. ²⁰Eejatzi

ikantziri:

—Omaanta pikenkithashireerorika kaari kameethatzi, eenitatsi pantani.

²¹Rooma pikenkithashiryaaakaworika pajankaneki pantero kaari kameethat-

tsi, rootaki panantyaawori maawaeni:

pishirontyaawo tsinani kaari payi,

pishirontyaari shirampari kaari payi,

pikoshite, powamaante, ²²osheki

pikowaperotero oetarikapaeni rashitayitarini paashinipaeni atziri, pantero

kaariperoripaeni, pamatawitante,

piñaathatantya, piñaawenawaetya

pikowaperote pikimityaari

ashaagantzinkari, pikantzimateri atziri,

pikantakaaperotya, tee piyoteeyironi

pantero kameetha. ²³Kyaaryo, pikenki-

thashiryaaawo pantero kaari kameethat-

tsi, rootaki panantawori: rootaki

powariperotantakari.

Retsiyatakoteero Jesoshi ishinto

shirojeniishiyajato

(Mt. 15.21-28)

²⁴Roojatzi riyaatanee Jesoshi Tziiroki. Ijeekapaaki pankotsinentsiki, tee

ikowawita riyoteeterimi. Omaanta tekatsi ikantya imanapithatyaari atziri. ²⁵Ojeeki janta tsinani, ikyaantawitakawo ishinto kamaari. Okemakotawakiri roori Jesoshi, iyaatashitanakiri, otziwerowashitapaakari. ²⁶Kaari joriyo, opoñaaka Shirojeniishiyaki. Okantapaa-kiri:

—Ikyaantakawo nishintyo kamaari, petsiyatakoteenawo.

²⁷Roshiyakaawentashitanawo, ikantawakiro:

—Nitawakyaariita nojoriiyotzinkarite netakotyaaari. Tee okameethatzi aapithateeri rowanawo eentsite aperi otsitzi.

²⁸Roori akanakiri:

—Jee, kyaaryo. Ari ijeekita rirori otsitzi otapinaki raperotayitzirioni rowanawopetokipaeni eentsite.

²⁹Ikantaneero:

—Jee, kameetha; kyaaryo pikantakiri. Kameetha piyaatee iroñaaka, awijakotaneepishinto.

³⁰Opiyanaaga opankoki. Oñaapaero ishinto, omaryaaka omaamentoki, awijakotaneepishinto, tema yowanee owamaarite.

Riraga Jesoshi retsiyatakotziri matakempitatatsirini

³¹Roojatzi rowaagakaantanaari Jesoshi riyotaanewo, ikinanee Shirooki, roojatzi kirinkanta Joriraaniki, roojatzi rareetapaa inkaareki owaero Karireeya. Ikinanaki ochereeteki intatsikeronta Karireeya janta Tekaporishiki.

³²Ramaetapaakiniri shirampari amashitzinkari inthomaenta ikempita, kaari kematsi eejatzi imajontzitziri. Ikantapaa-kiri amiriri:

—Pipampitawakiri, petsiyatakoteeri.

³³Riraga Jesoshi rookaneeri piyotawentariri, apaniroeni itsipatanakari matakempitari. Romonkyaaakiniri rakoempeki ikempitaki. Reewatakiro

rakoempeki, ipampitakiri ineniki.

³⁴Raminanaki jenokinta, ikenkithatakaakiri Tajorentsi roojatzi ikantziri ipaante rashi:

—¡Epetal!

Akantziri aari añaaneki: “Piwitaryaa-neeya”. ³⁵Iwitaryanaa ikemantari.

Opeyanaa imajontziwita, kameetheenkataneepishinto.

³⁶Rapiitapiintawitari ikantziri:

—Eerowa pikamantakotana.

Omaanta tee ikemijantaperotziri, eekirowa ikamantakotanakitziiri. ³⁷Eekirowa rotsikanateeyanakityaarini Jesoshi. Ikanteeyini atziripaeni:

—¿Iitakakya? Okameethaperotantari

rantayitzirini. Imataperotakiro Jesoshi maawaeni rantayitzirini. Kemanee amashitzinkari inthomaenta ikempita, eejatzi riraga majontziwitachari, iñaawaetakagaeri.

Rapiiteero Jesoshi roshkyagaero paa (Mt. 15.32-38)

8 ¹Paashini kitejiri ipiyoteeyakani eejatzi osheki atziri, tekatsi rowaeyaarini. Riraga Jesoshi ikaemiri riyotaanewo, ikantawakiri:

²—Netakoeyakarini irikapaeni. Ro netakoeyantakaririni 3 kitejiri itsipateeyakinani, tee rowa. ³Agayakirini itashe. Eenitatsi apaanipaeni poñeenchari inteena: aririka notyaanteeyawiteeyarini iroñaaka ipankoki, ari ishipetawathanakini niyaniki awotsiki.

⁴Rakanakiri riraga riyotaanewo:

—¿Tsika akantyaaka akemakagae-yantyaaririni paa? Jaka tekatsi atziri jeekatsini.

⁵Rojampitakiri:

—¿Tsika okaatzika jeekaentsiri paa? Ikantziri:

—Okaatziz 7.

⁶Ikanteeyakirini piyotawenteeyaririni:
—Pijeekaeyeni katawomashiki.

Raakiro paa, ipaasonkitziri Iriri. Ikagaakiro, ipaeyakinani naaka riyotaa-newopaeni, noshirinkaeyakinirini piyoteenchari. ⁷Eenitatsi eejatzi mereto apaanipaeni. Ipaasonkiwentakiri eejatzi. Roojatzi ikantziri riraga riyotaanewo:

—Pipaeyerini eejatzi mereto.

⁸Roojatzi nowaeyakani, nokemaeyanakani. Naayiteeroni tzimagaantapaentsiri, nowaero kantziriki. Okaatzi yeekitaatsiri ⁷. ⁹Ikaateeyini owaenchari 4.000 shirampari. Roojatzi rotyaantee-yeerini:

—Piyaateeyeeni pipankokipaeni.

**Ikowawita warijeeyo iñeerimi
Jesoshi itajonkantayitzini
(Mt. 15.39-16.4; Rk. 12.54-56)**

¹⁰Itsipateeyanaarini riyotaanewo, roteteeyanaani pitotsiki. Niyaateeyaneeni janta Tarimanootaki. ¹¹Ari ipokapaaki warijeeyopaeni. Ikijathata-paakiri, ikantziri:

—Ajaatya, pitajonkantayiteni niyotantemiri eerokatakirika Tajorentsi, roojatzikya aririka nomatero naapatzi-yemi.

¹²Osheki okantzimoneentanakari Jesoshi. Ikantziri:

—¿Iitaka ikowaeyantarini maawaeni atziri noñaayeri notajonkante? Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri, eero noñaayimiro notajonkantayiteni.

¹³Roojatzi riyataakaantanaari riyotanewo, rotetanaa eejatzi pitotsiki. Riyaatane, imontyaanaa intatsikeronta.

**Ikantziri Jesoshi:
“Ramatawitzimikari warijeeyo”
(Mt. 16.5-12)**

¹⁴Ipeyakoeyanakironi riyotaanewo raanakiromi rowanawo pitotsiki, inta apaani paa raanaki. ¹⁵Ikantziri Jesoshi:

—Paamawentyaawo tapiyakaawori paa, rashitari warijeeyopaeni, eejatzi rashitari Erooreshi.

¹⁶Roojatzi ikantawakaanaka, ikanteeyini:

—Tekatsi paa ashi, rootaki ikananta-kaeri: “Paamawentyaawo tapiyakaawori paa”.

¹⁷Riyotakotakiri Jesoshi ikenkithashiryaari, ikantziri:

—¿Iitaka pikantawakaantari: “Tekatsi paa ashi”? ¿Iitaka kaari pikemaperotanta? ¿Iitaka kaari piyotanta? ¿Pikijoshiryaakitzi pajankaneki? ¹⁸Otzimawita poki, ¿iitaka kaari piñaanta? Otzimawita pikemantari, ¿iitaka kaari pikemanta? ¿Iitaka kaari pikenkithashiryaantaawo ¹⁹noshekyaaantakawori paa? Okaatawita apawakooni paa, ikaatzi owakawori 5.000 shirampari. Ari pagaero tzimagaantapaentsiri. ¿Tsikama okaatzi yeekitatsiri kantziriki?

Ikanteeyawakirini:

—Okaatzi 12.

²⁰Ikantziri Jesoshi:

—Eejatzi paashini, okaatzi paa 7, ikaatzi eejatzi owakawori 4.000. Pagaero eejatzi tzimagaantapaentsiri. ¿Tsika okaatzika kantziri piyeekitakiri?

Ikanteeyirini:

—Okaatzi 7.

²¹Ikantziri:

—¿Tekirama iroñaaka piyotawakiro? Tee ro nokenkithatakoteri paa inkaaganki, omaanta nokenkithatakotzi riyotaantziri warijeeyo eejatzi Erooreshi.

**Retsiyatakoteeri Jesoshi kaari
kokichaatsini**

²²Ikantaka rareeteeyanakani Wetheeraki. Ramaetapaakiniri Jesoshi kaari kokichaatsini. Ikantapaakiri amiriri:

—Pipampitawakiri ikokichaatantaneeyaari.

²³Ari ikathatanakiri kaari kokichaata-tsini, raanakiri othonkapaakanta nampitsi. Reewakitapaakiri rokiki, ipampitakiri rokiki. Rojampitakiri:

—¿Kokichaateemi?

²⁴Raminanee, ikantzi:

—Jee, kokichaawitaana noñaawitaari shiramparipaeninta, omaanta tee ikoñaataperotzi, ikimitzimotashitakina inchatopaeni ranashiteeyani.

²⁵Rapiiteeri eejatzi, ipampiteeri rokiki. Roojatzi ikokichaaperotanee, etsiyatakotaperotanee. Raminanee, koñaaperotanee maawaeni. ²⁶Ikantziri Jesoshi:

—Eerowa pikinanee nampitsiki pikamantzirikari atziri oetarika awijimotakimiri. Apatzirokya powaneero pipankoki.

**Riraga Peetero riyotakotziri Jesoshi
rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi**
(Mt. 16.13-20; Rk. 9.18-21)

²⁷Ikantaka rowaaganaa Jesoshi, itsipata-naari riyotaanewopaeni. Riyaateeyanakini janta Sesareeyaki riwetsikakaantakiri Jiripi. Niyankitanaki awotsiki, rojampitayitakirini riyotaanewo:

—¿Iitaka ikenkithashiryaakotanari atziripaeni? ¿Ninkama naaka?

²⁸Rakanakiri, ikantanakiri:

—Apaanipaeni aamaayiteencharini eeroka Jowani kaawoshitakotzirini Tajorentsi. Irira paashinipaeni raamaakimi eeroka riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iwaero Iriiyashi. Paashinipaeni ikantzi eeroka inashitachari kamanantziro-rini iñaani Tajorentsi piriintaachari.

²⁹Rojampiteeyakirini:

—Eerokakya, ¿iitaka pikenkithashi-ryaakoeyanarini?

Rakanakiri Peetero, ikantakiri:

—Eerokataki naamagaeyakarini paerani: eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi.

³⁰Roojatzi ikanantanakiri:

—Eerowa iroñaaka pikamantakoperotzitanaata, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”.

**Ikanteeyirini Jesoshi:
“Nokemaatsitawenteeyemini”**
(Mt. 16.21-23; Rk. 9.22)

³¹Roojatzi riraga Jesoshi riyotagaeri eejatzi:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iinja osheki nokemaatsitawenteeyemini. Kyaaryo, itheenkakina aataperotteenchari atziri, eejatzi jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, eejatzi iyotaantzi-rori Iwaperite Tajorentsi: itheenkaye-nani, rootaki rowamaakaanantenari iinja. Nokamawitakya, omaanta okaate 3 kitejiri, roojatzi nopiriinanteeya.

³²Aritaki ikantaperoyawitakarini. Riraga Peetero raanakiri inteeneeni, ikantakiri:

—¿Iitaka pikanantawori iroka? Tee okameethatzi pikame.

³³Roojatzi ipithokashiiyakarini Jesoshi riyotaanewopaeni, ramineeyanakitirini. Roojatzi ishintsithatakiri Peetero, ikantziri:

—Pikimitakari Jatanaashi. Piyaate. Eeroka pikenkithashiryaashitakawo ikenkithashiryaari atziripaeni. Tee piyotziro ikowakaakinari Tajorentsi.

**Tsika akantyaaka aakapaeni
oyaatantyaarini Jesoshi**
(Mt. 16.24-28; Rk. 9.23-27)

³⁴Roojatzi ikaemakiri Jesoshi piyoteencharipaeni eejatzi riyotaanewopaeni. Ikantakiri:

—Aririka pikowaki poyaateeyenani, eero pantziro kaari kameethatatsi pikowashitayitarini eerori. Poyaateeyanakinani, pikyaaryoowenteeyenawoni

maawaeni nokowakaakimiri: omawitya aririka pikamakotena. ³⁵Tekirarika piwetsika pikamakotena, patsipetashita pijeeki, ari piyaataki paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka piwetsikakya pikamakotena, eejatzi aririka paapatziyakaayitenarini paashinipaeni atziri eero patsipetashitawo: pikanteetatyeyaani pañe janta jenokinta. ³⁶Aririka pashiteeyawoni maawaeni jeekayitatsirini jaka kipatsiki, omaanta piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, tema patsipetashitakawo pashitayityaawoni oetarikapaeni. ³⁷Naakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta inampikinta. ³⁸Tema naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi nopiyanee janta. Roojatzi iinja nopiyanteeya eejatzi jaka kipatsikika notsipatapaakyaari maawaeni ronampiri Pawa riraga kameethatatsiripaeni, notajorentsiperotapaaki: nokimityaari Pawa. Rootaki okameethatanteeyaari pikenkithashireeyaani: aririka pipashiwentzimotakaa-kyaari kaariperotatsiri naaka iroñaaka, eejatzi aririka pipashiwentakayaawo noñaani, ari iinja nopashiwentakapaemi eeroka aririka nopiyee.

9 ¹—Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri. Pamine, akaateeyakini iroñaaka jaka. Eerotzitarika pikamiteeyani, aritaki piñaawaena nopinkathariperotapaaki, notajorentsitapaaki.

Irira Jesoshi ipaashinitzimotanakiri riyotaanewo

(Mt. 17.1-13; Rk. 9.28-36)

²Awijanaki 6 kitejiri. Raanakiri Jesoshi riraga Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa, reewatanakiri janta antawo tonkaari. Ari ijeekapaaki irirapaeni. Ipaashinitzanaki Jesoshi, ipaashinitzimotanakiri oyaatziriri.

³Oshipakiryanaanaki imaatha okitamaamawoperotanaki osheki. Jaka kipatsiki tee añiuro kitamaari kimityaawoni iroka. ⁴Romapokapaakiri ikoñaatzimotapaakiri Iriiyashini eejatzi Moeseeshini, ikenkithatakaapaakiri Jesoshi.

⁵Iñaawaetashiwaetanaka Peetero:

—Iyotaanari, tema okameethataperotzi pamakinaka jaka noñaantakimiri. Iroñaaka nokowaki niwetsikaeyenimi 3 pankoshintsipaeni: apaani pashi, apaani rashi Moeseeshi, eejatzi paashini rashi rirori Iriiyashi.

⁶Ithaawaperotayitanakini osheki, rootaki kaari riyotanta Peetero iitarika ikanterimi. ⁷Otzikaapaakiri menkori. Omapokanaka iñaani Tajorentsi menkoriki, ikantakiri:

—Rirotaki notyomi nonintaperotziri, paapatziyaperotyaaari.

⁸Intspaete raminawitanaari riyotaanewo, tekatsi riroripaeni, inta apaniroeni Jesoshi. ⁹Roojatzi ipiyanteeyanaani, roerinkaeyanaani. Ikantaperotziri Jesoshi:

—Eerowa pikantakotzirokya iroka piñaakiri iroñaaka. Aririka piñaakina nañagae eejatzi, ari pikenkithatakotero okaatzi piñaakina. Naaka poñaachari jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsiki.

¹⁰Ari ikemaeyawitakarini, roojatzi rojampitawakaantanaka iitaka iroka ikantziri Jesoshi: “Nañagae eejatzi”. ¹¹Roojatzi ikanteeyantakarini riroripaeni:

—Riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikanteeyini: “Rirotaki itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki ipokapaaki rirori Rotyaantanewo Tajorentsi”. ¿Iitakakya ikanantawaetakari iroka?

¹²Riraga Jesoshi rakanakiri, ikantanakiri: —Kyaaryo ikanteetzi: “Riro itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini,

rowameethateeyapaakirini maawaeni”. Tema naaka rojankinatakotzitarinari paerani: “Osheki ikemaatsityaawo, eejatzi osheki itheenkaetawakiri”.

¿Iitaka rojankinatantawori iroka?

¹³Iroñaaka nokantemi: aritaki ipokapaentzi paerani paashini Iriiyashini. Ikantaminthatziri atziri osheki rowashironkaakiri, imonkaatakiro rojankinatakotziteetakiririni paerani. Eejatzi ikimitena naari.

**Retsiyatakotziri Jesoshi
kyaantariri kamaari
(Mt. 17.14-21; Rk. 9.37-43)**

¹⁴Roojatzi ipiyanteeyanaani janta ijeekaeyakininta riyotaanewopaeni paashini. Iñeeyapaakirini itsipateeya-paakarini osheki piyotawentakiriri. Ijeeki iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, iñaanatziri ipiyapiyawaante-teeyakarini riraga riyotaanewopaeni Jesoshi. ¹⁵Ari iñeeyawakirini Jesoshi ipokae, rotsikanataperotawakiri. Ishiyashiteeyanakarini, riwethateeyawakarini. ¹⁶Rojampitapaakiri:

—¿Iitaka piñaanatawakaanteeyarini?

¹⁷Rakanakiri apaani shirampari, ikantzi:

—Iyotaanari, namakimiri notyomi.

Ikyaaantakari kamaari, romajontziitakinari. ¹⁸Aririka ishinkiwentakaapaeyari, rowariyaakiri kipatsiki, ishimoretakaanakiri, ratsikaekitakaanakiri, ikijopookitakaanakiri. Nokantawitari piyotaa-newo: “Petsyatakoteeri”. Teewee, tee imatziro.

¹⁹Rakanakiri Jesoshi:

—Atziri theenkantani. Tee paapatzi-yimaetana. ¿Tsika okaateka piyoteeyantyaarini? Niyotaapiintawitakimiri, omaanta tee paapatziyeeyawakawoni. Intsipaeete, pamakinaritya pitomi.

²⁰Ari ramakiniri. Riraga kamaari, iñaapaakiri Jesoshi. Rapitziwitakaana-

kari eentsi, ipariyakaanakiri kipatsiki, pok. Ipinaapinaataakaanakari, ishinkana-watzitakaanakiri ipaanteki. ²¹Riraga Jesoshi rojampitakiri iriri eentsi:

—¿Tsika okaatzika itantanakiriri?

Rakanakiri:

—Eeniro reentsitapaaki. ²²Osheki

itaakaapiintari paamariki, eejatzi ipiinkakayitapiintakirini iñaaki. Ikowawita rowamaerimi. Pitajonkantzirika, pineshironkateena, petsiyatakoteenari.

²³Ikantziri Jesoshi:

—¿Iitaka pikanantanari:

“Pitajonkantzirika”? Pameentanarika, aritaki imatakimiro eeroka Tajorentsi oetarikapaeni.

²⁴Ishintsitanaki ikantziri iriri eentsi:

—Nameentawitzimi. Teerikama nameentaperotzimi, pamitakotena nameentaperotantemiri.

²⁵Riraga Jesoshi iñaawakiri ishiyashiteeyapaakarini osheki atziri. Ishintsithat-kiriri kamaari, ikantziri:

—Eerokataki kamaari. Pimajontzita-kaantzi, eejatzi pamashikempitata-kaantzi. Iroñaaka nokantaperotemi: “Pipakagaeri, eero pipiyantari eejatzi”.

²⁶Riraga kamaari ikaemakaanakiri eentsi, rapitziwitakaanakiri roojatzi rookaneeri. Riraga eentsi ikimiwitakari kamatsiri. Osheki kantayitatsirini:

—Kamaperotaki.

²⁷Omaanta ikathawakoteeri Jesoshi, ipiriinteeri, ikatziyanaa rirori, sherok.

²⁸Roojatzi ikyagaeyapaeni pankotsiki. Riyoteeyanakani riyotaanewo, rojampiteeyirini:

—¿Iitakakya kaari nomatantawo naari netsiyatakoteri?

²⁹Rakanakiri:

—Osheki ishintsitzi riraga kamaari, rootaki kaari pimatantari petsiyakoteeri riraga shinkiwentawitachari. Eejatzi maawaeni kimateeyaririni, eero

pimateeyirini apaniroeni. Apatzirorika pitzitawentyaari Tajorentsi eejatzi pamanaperoteri, ari ramitakotakimi rirori powawijaakoteri kyaantawitariri kamaari.

Rapiitakiri Jesoshi riyotaanewo, ikantakiri: “Aritaki nokame”

(Mt. 17.22-23; Rk. 9.44-45)

³⁰⁻³¹Roojatzi rowaaganaka Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni janta, ikinanee Karireeyaki. Ari ikowaki rirori riyoteeri riyotaanewopaeni apaniroeni, rootaki imanantanakari riyaatayitaneeni. Ikantanakiri irirapaeni:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: rooteentsi raakaanteetena. Rayena atziri rowamaena. Ari nokamaperotawitakya, ari okaate 3 kitejiri, eejatzi nañagae.

³²Omaanta tee riyoteeyawakironi ikantawitakariri. Ithaawanteeyanakarini rojampiterimi oetarika ikantawitariri.

Tsika akantyaaka apinkathariwenante iinja

(Mt. 18.1-5; Rk. 9.46-48)

³³Ikantaka rareteeyapaakani Kaperinawooki, ijeekaeyapaakini pankotsiki. Rojampitziri Jesoshi riyotaanewo:

—¿Litaka pikantawakaari awotsiki?

³⁴Imaeriteeyanakini rirori, ipashiwenteeyanakani; rooma ikantawa-kaanaka janta awotsiki, ikantzi:

—Iroñaaka akaateeyinika, ¿ninkama anagaenika apinkatharite?

³⁵Roojatzi ijeekantapaakawo Jesoshi jeekamentosi. Ikaemakiri riyotaanewo, ikantziri:

—Aririka pikoye pipinkathariwenante, petakoeyaarini maawaeni atziri, eejatzi pamtakoyeerini, pineshironkaeyerini.

³⁶Ramakiniri apaani eentsi. Rojateka-paakiniri niyanki, rawithakitawakiri. Ikantziri:

³⁷—Aririka pineshironkateri aapatziyanari, kimitaririka irika eentsi, eejatzi pikimitzitakina naari: pinintashiretakina naari. Eejatzi okimitaka, aririka pinintashiretena, tee apatziro naaka pinintashi-reperotena, omaantakya eejatzi Pawa otyaantakinari.

Rowawijaakotantzi paashini aapatziyariri Jesoshi

(Mt. 10.42; Rk. 9.49-50)

³⁸Roojatzi riraga Jowa ikantanakiri: —Iyotaanari, noñeeyakirini shirampari, ikantzi: “Naapatziyakari Jesoshi, rootaki nookantakariri kamaari”. Tee iroñaaka akaateeyerini rirori jaka, rootaki nothañaakotantariri.

³⁹Ikantziri Jesoshi:

—Eero pithañaakotari. Tema naaka nomatakaakiri itajonkantzi. Irida tee ikijeeyeeni, tema rantakinawo nokowa-kaakiriri. ⁴⁰Ninkarika kaari kijaneenteeni rirotaki atsipateeyarini. ⁴¹Aririka riyotawakimi atziri eeroka aapatziyanari, rootaki ikaminthaanta-wakimiri ipawakimi pimir, omawitya aririka okaate eechonkiini, aritaki ipinatakiri Pawa. Kyaaryootaki iroka nokamantzimiri.

Koweenkatatsiri antakirorika kaari kameethatatsi

(Mt. 18.6-9; Rk. 17.1-2)

⁴²Eejatzi irika eentsi, aapatziyanari: aririka pantakayeri kaari kameethatatsi, aritaki rowashironkaaperotakimi Tajorentsi. Okameethatawitami pikamityaami paerani, eero pantakaantarikya kaari kameethatatsi aapatziyanari; rootaki kaari nowashironkaantemimi. ⁴³Eenitatsi iroka noshiyakaawentemiri: iroñaaka piyotantyaari tee okameethatziroña pantero kaari kameethatatsi. Aririka antakayemiro pako kaari kameethatatsi, pithatyeero. Aritaki okameethatziiri piyaaponthotziitashitya

jenokinta, okantyaata janta pañaantaperotapaeyaari. Tee okameethatziroña otzime apite pako eerorika pithatyeero, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okanteetatyeeyaani amoreki. ⁴⁴Eero janta ikami chowitsi, eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁵Eejatzi aririka antakayemiro piitzi kaari kameethatzi, pithatyeero. Aritaki okameethatzi piyaaponthotziitashitya jenokinta, okantyaata janta pañaantaperotapaeyaari. Tee okameethatzi eenitatsi apite piitzi: eerorika pithatyeero, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁴⁶Eero janta ikami chowitsi. Eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁷Eejatzi aririka aminakayemiro poki kaari inimotziri Tajorentsi, pikithokireero, pookero. Ari okameethatzi kashetaakini pikyaapae janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. Rooma otzimaawityaarika apite poki: iyaatakaashi-teemikari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁴⁸Eero janta ikami chowitsi. Eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁹Eeroka aapatziyeeyakinari, rootaki ikijanteyantemirini kaari aapatziyeeyanarini. Aririka paapatziyeeyanani, ari piñeero opomeentsitzimotemi. ⁵⁰Okameethatzi tziwi. Omaanta aririka opeyanakya owatyorite, tekatsi okantya okatyotanee eejatzi. Ari pikimitya eerori: pikempoyeero iñaani Tajorentsi pajankaneki paakameethatawakaanteeyaarini. Tema okameethatzi: pikantyaani paakameethatawakagae-yaani, maawaeni. Tema pikimitakotakawo tziwi.

Riyotaakiri Jesoshi atziri:
“Eero pookaero piina”
(Mt. 19.1-12; Rk. 16.18)

10 ¹Ikantaka rowaaganaa Jesoshi, ikinakaaneeri riyotaanewopaeni Joreeyaki. Eejatzi riyaaatee intatsikeronta Joriraani. Ipiyotawentapaari eejatzi osheki atziri, riyotagaeyapaerini.

Tema aritaki rameteeyawoni riyotaantapiintzi.

²Ipokashitapaakiri warijeeyopaeni. Ikwawita ikompitakayaarimi Jesoshi, rootaki rojampitanteeyapaakaririni:

—¿Tsikama okantzika Iwaperite Tajorentsi? ¿Oshinetama rookaero shirampari iina?

³Rakanakiri riraga Jesoshi:
 —¿Oetakama rojankinatikirini Moeseeshi pikemijantaperotantyaawori?

⁴Rakaeyanakirini rirori:
 —Rojankinarini Moeseeshi oshinetziri atziri rookaero iina. Tema okantzi: “Aririka pikoyi pookaero piina, pityaawo, pojankinateniro paperi pikanteero: ‘Iroñaaka nookaemi’. Roojatzikya pimatantyaawo pookaero”.

⁵Ikantanakiri Jesoshi:
 —Tee ikowakaantziro Tajorentsi pookaero piina, omaanta eerokapaeni tee añiuro pikenkithashiryaantari, rootaki rojankinatantakimiroi Moeseeshi paerani iroka. ⁶Paeraniperoroña ritantakawori riwetsikantaki Tajorentsi, riwetsikakiri shirampari eejatzi tsinani. ⁷Rootaki rotsiparyaantyaariri shirampari iriri, eejatzi riniro, kijokiro rowantanakyaawori iina. ⁸Rinashitawitani paerani shirampari eejatzi tsinani. Omaanta aririka raaki iina kimitanaa apaani ikantaka: kijokiro rowawakaanakyaa. ⁹Iñaakiri Tajorentsi apaani ikantaka; eero iroñaaka rookakagaeri atziri.

¹⁰Roojatzi ijeekantapaa pankotsiki. Rojampitapaeri eejatzi riyotaanewo:
 —¿Tsiaka okantaka iroka pikantakiri?

¹¹Ikantziri:
 —Ninkarika ookeroni iina aririka ragae paashini tsinani, tema iñaathatzi-motaawo iinaperoni. ¹²Eejatzi okimitya roori tsinani, aririka ookaeri oemi, agaerika paashini shirampari, tema oñaathatzi-motaari oemiperoni.

**Riraga Jesoshi iñaaperotziri
eentsipaeni**

(Mt. 19.13-15; Rk. 18.15-17)

¹³Ikanta ramaetapaakiniri eentsipaeni, ikantapaakiri Jesoshi:

—Pipampiteri eejatzi pikanteri Tajorentsi kameetha ijeekakagaeyerini irika eentsipaeni.

Omaanta ikantawakiri riyotaanewopaeni: —Eero pamiri eentsipaeni jaka, rocheempitaririkari iyotaanari.

¹⁴Tee inimotanakiri Jesoshi rantakiri. Ikantanakiri:

—Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Eerowa pikatziyakari. Piñeeyakirini irikapaeni eentsika, tee itheenkaeyanani, inta rameenteeyakinani. Tema reewawenteeyirini Tajorentsi maawaeni kimateeyaririni rirori. ¹⁵Kyaaryootaki iroka nokamantaperotzimiri, irika eentsipaeni rameenteeyakarini Tajorentsi. Riroma riraga kaari oshiyarini eentsi, riraga kaari ameentari Tajorentsi, eero imatziri reentsitetari.

¹⁶Inataperoeyawakirini eentsi, rowaeyakinirini rako iitoki. Ikanteeyirini: —Kameetha ineshironkatemi Tajorentsi.

**Ikenkithawaetakayiri Jesoshi
ashaagantzinkari**

(Mt. 19.16-26; Rk. 18.18-27)

¹⁷Ikanta riyatee Jesoshi, ikinanee awotsiki. Ishiyapaaka apaani shirampari, rotziwerowashitapaakari. Ikantziri:

—Iyotaantatsiri kameethari. ¿Oetakama nanteri nañaantyaari, nokanteetatyeyaani?

¹⁸Ikantziri: —¿Iitaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatatsini, inta apatziro Tajorentsi ikameethatzi. ¹⁹Piyomacheetawo iroka ikaminagaetakiriri Moeseeshini: “Eero powamaantzi. Eero pishirontawo kaari piina. Eero pikoshitzi. Eero pitheeyakotari

atziri. Eero pamatawitantzi payitantaayarini rashitayitarini paashini atziri. Pipinkatheri piri eejatzi piniro”.

²⁰Ikantanakiri rirori:

—Pamine, eenironi newankaritapaa-kini, nothotyaakiro maawaeni irokapaeni, roojatzi iroñaaka.

²¹Riraga Jesoshi, raminanakiri, inintashireperotakiri. Ikantakiri:

—Eenitatsi apaani kaari pantzi. Piyaate iroñaaka pipimantayiteroni maawaeni pashaagawo. Pipashiteeyarini kaari tzimatsi rashaagawo, rooma eeniro ikashiyakaaperotakimiri Tajorentsi kaari thonkanitachani jenokinta. Roojatzi poyaatantanakina.

²²Ikemawakirira ikantakiriri, ookantzimotapaakari rajankaneki rowashiretakotanakawo. Ro rowashiretantanakari tema oshekini tzimimotziriri rowaagawo. Roeyomaetanaka, riyaatanee. ²³Ari ipithokashitanakari Jesoshi riyotaanewo, ikantziri:

—Riraga ashaagantzinkari opomeentsizimotari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteru.

²⁴Ikemanteeyawakaririni riyotaanewo, rotsikanatanakari. Rapiiteeri eejatzi Jesoshi, ikantziri:

—Notyomipaeni, kyaaryo opomeentsizimotari atziri ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteru aririka rameentyaawo rowaagawo. ²⁵Noshiyakaawentemiri kameeyo. Tema opomeentsitaka roshinthateri kameeyo imooki kithapi. Omaanta pomeentsiperotachari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteru.

²⁶Tema osheki iroñaaka rotsikanateeyanakarini rirori. Ikantawakaanaka: —¿Ninkama iroñaaka awijakotatsini? Pomeentsiritaani.

²⁷Raminanakiri Jesoshi, ikantziri:

—Eero imatashitawo atziri rowawi-jaakoteeya rirori, omaanta rirotaiki

Tajorentsi materini rowawijaakoteeri.
Tekatsi pomeentsitzimotyaarini rirori.

**Tajorentsi ipinateeyerini maawaeni
oyaateeyiririni Jesokirishito**
(Mt. 19.27-30; Rk. 18.28-30)

²⁸Roojatzi Peetero ikantanakiri rirori:
—Omaantakya naaka, nookayitaki-
roni maawaeni, oetarika nashiteeyawi-
tarini, noyaatanakimi eerori.

²⁹Ikantzi Jesoshi:
—Kyaaryootaki iroka nokantemiri.
Aririka pikowaki poyaatanakina, eero
patsipetashitawo pookayiteroni pinampi,
pirentzipaeni, pitsiropaeni, piniro, piina,
piri, peentsitepaeni, powanepaeni. Eejatzi
aririka pikowaki pikamanantero noñaani
raapatziyanteenari atziri, eero patsipetashi-
tawo. ³⁰Kyaaryo, ikijawentemiro paapatzi-
yana opomeentsitzimotawitemi, omaanta
eero patsipetashitawo. Aririka pookanakiro
apaani oetarika, ipaemi Tajorentsi 100:
pipankopaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni,
piniropaeni, peentsitepaeni, powanepaeni,
maawaeni. Aritaki iinja otzimimoteeyee-
mini osheki janta pañaaperoeyapaeninta,
pikanteetatyeeyaani. ³¹Eenitatsi iroñaaka
osheki pinkatharitatsiri jaka kipatsikika,
omaanta eero ipinkathariteeyini maawaeni
janta jenokinta: rooma aamashitya
apaanipaeni pinkatharitagantatsini. Eejatzi
eenitatsi iroñaaka osheki
owashironkaenkaripaeni, omaanta iinja
janta jenokinta ipinkatharitagantapae
rirori.

Rapiiteeniri eejatzi Jesoshi:
“Aritaki nokamaki paata”
(Mt. 20.17-19; Rk. 18.31-34)

³²⁻³³Ikanta ikineeyanakini awotsiki,
rooteentsi rareteeyaaani Jerojareeki,

reewatanaki Jesoshi. Rotsikanatanakari
oyaateeyiririni, eejatzi ithaawaeyana-
kini. Ari ipiyotziri eejatzi riraga 12
riyotaanewo, ikantziri:

—Pikemijantena. Iroñaaka piyoteeyakini
atonkagaeyatyeeni janta Jerojareeki. Tema
naaka poñaachari jenokinta, nokoñaata-
paaki jaka kipatsikika. Rooteentsi
omonkaatya raanteetenari ragaeyenani
jewatayitziririni ñaanakowenantsiri
eejatzi iyotaantayitzirorini Iwaperite
Tajorentsi, rowamaakaantakina.
Raakaanteena eejatzi, raantenari kaari
yotziri Tajorentsi. ³⁴Ishirontawenteeyaki-
nani, reewapootena, ipajapajaatena,
rowamaena. Okaatapaaki 3 kitejiri, roojatzi
nopiriinantaneeya.

**Ikantziri Jesoshi tsika ikantyaari
ipinkatharitantyaari**
(Mt. 20.20-28)

³⁵Ipokashitakiri okaakini Jantyaako,
eejatzi Jowa, riraga itomipaeni
Sewereeyo. Ikantziri:

—Iyotaanari. Nokowaki pishinete-
nawo iitarika nokowakotemiri.

³⁶Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Iitaka pikoyiri noshinetemiri?

³⁷Ikantziri:

—Iinja pipinkatharitaperote, pishine-
tena nojeekimotemi pakoperoki. Irika
yeeyika ijeekimotemi pampateki,
nokimiteeyemini eerori pipinkatharitzi.

³⁸Ikantziri Jesoshi:

—Tee piyotzi iitarika pikantakinari.
Pamine, osheki nokemaatsityaawo
naari, ¿arima pimatakiro osheki
pikemaatsityaawo eerori?^b

³⁹Ikantaki riyotaanewo:

—Jee, ari nomatakiro.

Ikantawakiri:

b 10.38 Riraga Jesoshi roshiyakaawentashitawo aririka ikemaatsitakyaawopa katsiri kimitaka rirakitziro kepishaaperotatsiri, eerorika kimitaka ikaawoshiwentakityaawo oetarika pomeentsiperotachari.

—Inja piñero pikemaatsityaari.
⁴⁰Omaanta tekatsi nokantya noshine-
 temi pijeeki nakoperoki, eejatzi nampa-
 teki. Inta kantatsine Pawa ninkarika
 jeekimotenani: riyotzitarini paerani
 riraga jeekimotenani.

⁴¹Ikemaeyantakaworini riraga paashi-
 nipaeni riyotaanewo iroka ikantakiri,
 ikijanteeyanakarini riraga Jantyaako
 eejatzi Jowa. Nokijanteeyanakarini
 ikowaeyawitakityaani ipinkathariteeye-
 nimi. ⁴²Ikanteeyirini Jesoshi:

—Pipokaeyeni. Piyotzi ijeeki iwinka-
 tharitepaeni kaari yotziri Tajorensi.
 Romperatayitakarini atziripaeni rirori.
 Eejatzi riraga jewatatsiripaeni, rompera-
 teeyakarini isheninkapaeni. ⁴³Eero
 pikimitari eeroripaeni. Omaantakya
 aririka pikowaki pipinkathariwenteeye-
 rini atziri, petakoeyaarini maawaeni
 pitsipateeyarini. ⁴⁴Eejatzi aririka
 pikowaki peewawenante, otzimatye
 petakoeyaarini maawaeni. ⁴⁵Naaka
 poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki
 jaka kipsatsikika. Tee ro nopokantyaari
 nomperatemi eerokapaeni, intakya
 nopokantari namitakoeyemini, eejatzi
 nokamawenteeyemini eerokapaeni
 atziri nopinawenantemirori kaari
 kameethatatsi pantziri, nowawijaako-
 tantemiri.

Retsiyatakotziri Jesoshi
Waritemeeyo
(Mt. 20.29-34; Rk. 18.35-43)

⁴⁶Ikanta rareetaka Jesoshi janta
 nampitsiki owaero Jerikoo. Rowaaga-
 naa eejatzi, itsipateeyanakarini riyotaa-
 newopaeni eejatzi osheki piyoteenchari.
 Ari ijeekaetzini awotsinampiki
 shirampari iitachari Waritemeeyo,
 rirotaaki itomi Temeeyo. Kaari kokichaa-
 tatsi Waritemeeyo, inethaakopiintziri
 atziri ipashityaari koriki. ⁴⁷Ikemakota-
 wakiri kaakitaki Jesoshi, riraga najaree-

tejatzi. Owakira ikemakotawakiri,
 ikaemawakiri, ikantziri:

—¡Jesoshi! Tema eeroka icharineeteni
 Iraviiri, pineshironkatapaena naari.

⁴⁸Osheki atziri ishintsitheeyakirini:

—¡Pimaerite!

Eekiro ikaemaperotanakitzi, ikantzi:

—¡Jesoshi! ¡Icharineeteni Iraviiri!

¡Pineshironkataneena!

⁴⁹Ikatziyapaaka Jesoshi, ikantzi:

—Pikaemerii.

Ikaemaetziri kaari kokichaataatsi,
 ikanteetziri:

—Piweshiryaaanakya, pikatziyanee.
 Ikaemimi irinta.

⁵⁰Roojatzi rookantanakawo
 ipewiryaaakotari, ikatziyanaaka, sherok.
 Riyaatashitanakiri Jesoshi. ⁵¹Ikantawa-
 kiri:

—¿Litaka pikowakotanari? ¿Tsika
 nokantemika?

Rakanakiri riraga kaari kokichaataatsi.

—Pawa, nokowaki naminee.

⁵²Ikantziri Jesoshi:

—Iroñaaka piyaatee. Pameentakina,
 rootaki petsiyatakotantaari.

Roojatzi ikokichaataantanaa, royaata-
 nakiri rirori.

Riyaatanaki Jesoshi Jerojareeki,
iñaaperotawakiri atziripaeni

(Mt. 21.1-11, 14-17; Rk. 19.28-40;

Jowa 12.12-19)

11 ¹Paashini kitejiri rareetzimata-
 kaapaakari Jesoshi Jerojareeki
 eejatzi Wetejajeeki, okaakiniki Wetaani-
 yaki: itonkaanakiro tonkaari oetachari
 Oriiwomashi. Riraga Jesoshi rotyaanta-
 kiri riyotaanewo apite, ²ikantakiri:

—Piyaate janta nampitsiki. Aririka
 pareetakya janta piñaapaakiri apaani
 wooro ewankari, tekira ikyaakotaa.
 Eeniro ithatakotaka; pithataryaaakotashi-
 tapaakyaari pamakinari. ³Aririka
 ikanteetawakimi: “¿Litaka pithataryaa-

kotantariri wooro?” pikantanakiri: “Ikaemakaantziri Awinkatharite. Iinja roepiyeemiri”. Aritaki ishinetawakimiri iwoorote.

⁴Roojatzi riyataanaki riyotaanewo. Iñaapaakiri wooro janta awotsiki. Ithatakotaka okaakini ashitakontsi pankotsi. Ithatariaakotapaakiri. ⁵Eeniro ijeeki ziziripaeni, rojampitawakiri:

—¿Oetaka pantziri? ¿Iitaka pithatariaakotantariri wooro?

⁶Rakanakiri, ikantziri okaatzi ikantawakiriri inkaaganki Jesoshi. Ari ishinetawakiri iroñaaka raanakiri wooro. ⁷Ari ikathatakotanakiniri Jesoshi. Rowankitakiniri imitzikaaki iithaaripaeni, roojatzi ikyaakotantanakari rirori. ⁸Ari ranashitakaanakari awotsiki, iñaaperoyawakirini maawaeni atziri, romaankaeyakironi kithaarentsipaeni awotsiki. Paashinipaeni ichekakiro oshi kompiroshi, eejatzi rowakiniri awotsiki. ⁹Riraga jewateeyakiririni eejatzi impaeteeyatsirini, ikaemaeyanakini:

—¡Irikatapaaki owawijaakoteeni! ¡Thame añaaperotawakiri! ¡Rirotaki rotyaantakaeniri Tajorentsi! ¹⁰Paerani Iraviirini ipinkathariwentzirini nojoriyotzinkarite: omaanta iroñaaka, ipinkathariwentakae irika añaawakirika. Rirotaki icharineetenipero Iraviirini. Thame añaaperoteri Tajorentsi jenokijatzi.

¹¹Roojatzi rareeteeyapaakani Jerojareeki, ikyaapaaki Tajorentsipankoki. Ithotyapaakiro raminayitapaakironi. Ari itsiteniityaanaki oorya. Roojatzi ishitowantanakari, ipiyanaka Wetaaniyaki. Itsipateeyanakarini ¹²riyotaanewo.

**Iñaakiro Jesoshi iyeera kaari
tzimatsi okithoki
(Mt. 21.18-19)**

¹²Ari okitejitanaki eejatzi rookaneero Wetaaniya, riyaaete Jerojareeki. Ari niyanki awotsi aawitakari itashe Jesoshi. ¹³Iñaakiro inteena inchato

iitachari iyeera. Oztimawita oshi. Ari riyaaetashitziro, ikowawitapaakawo okithoki. Tee iñiuro, inta apatziro oshi. Tekiraata iyopaeteta okithokitanteeyaari. ¹⁴Ikantanakiro Jesoshi:

—Tekatsi owaeyaawoni pikithoki iinja. Ikemakiri riyotaanewopaeni.

**Riraga Jesoshi rookaeyakirini
Tajorentsipankoki
pimantayitawitacharini
(Mt. 21.12-17; Rk. 19.45-48;
Jowa 2.13-22)**

¹⁵Roojatzi rareeteeyaani eejatzi Jerojareeki. Ikyaaape Tajorentsipankoki. Rookaeyapaakirini maawaeni pimanteeyawitacharini eejatzi maawaeni amananteeyawitacharini. Rotatsinkitayitapaakirini imeejatepaeni riraga pimantayitatsirini iyorikite. Eejatzi rotatsinkitayitapaakirini ijeekamentopaeni pimanteeyawitaririni jamomo. ¹⁶Ithañaanakawo ipimantero owaagawontsi janta Tajorentsipankoki. ¹⁷Ari riyotaantaki, ikanteeyirini:

—Paerani rojankinateetzironi Iwaperite Tajorentsi, ikantzini: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Tajorentsipankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteenani eerokapaeni maawaeni inashitzinkaripaeni atziri, omaanta eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziri pokaeyawitacharini jaka Tajorentsipankokika’”. Tee okameethatzi iroka panteeyakirini.

¹⁸Ari ikemaeyawakirini maawaeni riraga piyotawentariri, rootaki rotsinkanateeyantanakaririni. Eejatzi ikemakotakiri jewatayitziririni ñanakowenantsiripaeni, iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ikanteeyawitakani:

—¿Tsika akanterika Jesoshi owamaantyaariri?

Omaanta tekatsi ikanteri, ithaawanteeyakarini. Tema ipinkathee-yakirini atziri Jesoshi. ¹⁹Itziroryaanaki oorya, ari rookaneero Jesoshi nampitsi.

**Iñeeyakironi rowaga iyeera,
okamanaki
(Mt. 21.20-22)**

²⁰Okitejitanaki eejatzi, ipiyanaa Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni janta Jerojareeki. Ikinetaneero iyeera. Iñaapaakiro, okamanaki, roojatzi janta oparithaki. ²¹Ikenkithashiryaaakiro Peetero ikantanakiri Jesoshi chapinki. Ikantziri:

—Iyotaanari, paminero iyeeraka powamayimatakiri chapinki. Kamanaki.

²²Rakanakiri Jesoshi:

—Pameentyaari Tajorentsi. ²³Kyaa-ryootaki iroka nokamanteeyemirini. Aririka pikanteri Tajorentsi: “Poshirinkero otzishinta, pookero janta inkaareki”, eerorika pitheenkaashiretzi, inta piyotaperotaki roshirinkero, aritaki imatakimiro. ²⁴Rootaki nokamanantzi-mirori iroka: aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, oetarika pikanterini, pikenkithashirya: “Aritaki imatakinawo nokantakiriri”. Pameentaperotyaaaririka, aritaki imatakimiro. ²⁵Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, aririka eekiro piyaatayee pikijiri paashini atziri ari pityaawo piyaate pikaminthayeri irira: oetarikapaeni rantzimotakimiri eero pameñaawo pikijiri inta pipeyakoteniri. Roojatzi eerori, eero ikijimi Pawa Tajorentsi pantayitizirini eerori, inta ipeyakotemiro. ²⁶Eerorika pipeyakotzi-niri atziri, kijakimiri, eero ipeyakotzi-miro eerori Tajorentsi.

**Ikantawentawakaakawo
itajorenka Jesoshi
(Mt. 21.23-27; Rk. 20.1-8)**

²⁷Ipiyakagaeyaari eejatzi Jerojareeki, ikatziyatziyawaeta janta Tajorentsi pankoki. Riraga jewawentayitiziririni ñaanakowenantatsiripaeni, iyotaantziroripaeni rojankinarini

Moeseeshi, eejatzi aataperoteenchari ipokashiteeyakirini. ²⁸Ikanteeyapaakiri: —¿Ninka iyotaakimirorika pipinkatharitantari pimatayitantaworini pantayitizirini? ¿Ninkama iitakimirika pinkathari, pantantyaawori iroka?

²⁹Ikantawakiri Jesoshi:

—Iroñaaka apaani nojampiteeyemini eerori. Aririka pakakina eerori, roojatzi nokamanantemiri naaka ninkarika otyaantakinari. ³⁰Riraga Jowa ikaawoshitakotayitizirini Tajorentsi atziri. ¿Ninkama otyaantziriri ikaawoshitakotayitizirini? ¿Riroma Tajorentsi otyaantziriri? Teerikama, ¿riroma atziri otyaantziriri? Pakenatya.

³¹Ari ikantawakaanaka ñaanakowenantatsiripaeni:

—Aririka akanteri: “Rirotaki Tajorentsi otyaantziriri”, ikanteekari: “¿Iitaka kaari paapatziyantari Jowa?” ³²Eejatzi eero akantziri: “Rirotaki atziri otyaantziriri”. Ikijanakaekari maawaeni atziri.

Ñaakiro, riraga ñaanakowenantatsiri ithaawanteeyakarini atziripaeni; maawaeni irira iñaaperoyakirini kameetha Jowa, ikanteeyini: “Tema irira Tajorentsi otyaantziriri Jowa ikamanantzi iñaani”. ³³Rootaki ikanantarini ñaanakowenantatsiripaeni:

—Tee niyotzi ninkarika otyaantziriri.

Ikantzzi Jesoshi:

—Eejatzi naari, eero nokantzimi ninkarika otyaantanari nopinkatharitantari nomatantawori iroka.

**Roshiyakaawentziniri Jesoshi
pankitzirori oowamashi
(Mt. 21.33-46; Rk. 20.9-19)**

12 ¹Roojatzi roshiyakaawentziniri Jesoshi iroka, ikantziri:

—Ipankitziro shirampari roowamashite. Eejatzi rotantotakotakiro maawaeni othapiki. Eejatzi riwetsikashi-

takiro tsikarika rawishoowero oowa rowantyaawori owaaga. Riwetsikakiro eejatzi pankochaaniki ijeekantyaari jenoki raminakowentyaawori maawaeni. Roojatzi ikantziri thamaeta-koteroni: “Paminawiritantenawo maawaeni: iinja pipashitena kashetani”. Roojatzi riyaatantanaka paashiniki kipatsi. ²Ojamanitapaentzi irakaanaki okithoki oowa. Ari riraga ashitawori rotyaantawitari ronampiri apaani, raagaantakitemi oowa. ³Tee ipawakiri, omaanta raawakiri, shepik; ipajatashita-wakari, tak, tak, tak. Roepiyawaeri, tekatsi raanaki. ⁴Ari rotyaantawitaka eejatzi paashini ronampiri. Rompojawa-kiri iitoki, pok, pok, rowashironkaawa-kiri. ⁵Rotyaantawitaka paashini eejatzi. Rowamaawakiri, shemi. Eejatzi rotyaantawitakari osheki paashinipaeni: apaanipaeni ipajapajaatawakiri; irira paashinipaeni rowamaawakiri. ⁶Apatziro apaani yotapaencha itomi rirori, inintaperotziri. Ikenkithashiryaa-naka rirori: “Rirorika notyomi irira ipinkathatawakiri”. Rotyaantawitakari rirori. ⁷Omaanta ikantawakaanaka thamaetakotzirori: “Kaakitakira itomi ashitawori, aririka ikamaki iriri, rirota-ki irika ashitaperoteeyaawoni. Thame owamaawakiri, roojatzikya aakotantee-yaawo aaka roowamashite”. ⁸Ari raawakiri, rowamaawakiri, shemi. Rookakiri othapikinta oowamashi. ⁹¿Iitaka pikenkithashireeyarini? ¿Tsika ikanterika ashitawori rowamaashite? Tema ari ipokaki irira, ithonkapaakiri ratziritepaeni. Paashini raminee aminawiritantenirini. ¹⁰⁻¹¹Tema piñaanatziro Iwaperite Tajorentsi, tsikarika okantakotana naaka, noshiya-kawo mapi. Okantzi: “Riraga wetsikae-yirorini pankotsi itheenkakiro apaani mapi ikantzi: ‘Tee okameethatzi’, omaanta iinja rowaga mapi itheenkawi-

takari, iñaakiro riraga Tajorentsi okameethatzi, tema rirota-ki yoyaakirori kijotakaaperoteroni pankotsi. Tema rootaki otsikanatantanakawori aakapaeni”.

¹²Riyotakoeyawakironi ikantakiri Jesoshi, rirota-ki roshiyakaawentakiri irirapaeni. Rootaki ikowaeyantawitakarini ragaeyanakirinimi, omaanta ithaawanteeyakarini riraga piyotawenteeyakaririni. Rootaki rookae-yantanaarini, riyaaeteeyaneeni.

**Kameethama apinateri
iwinkatharite oroomajatzi**
(Mt. 22.15-22; Rk. 20.20-26)

¹³Rotyaanteetziro warijeeyopaeni eejatzi oyaatziriri Erooreshi. Ikwawitaka ikompitakayaarimi Jesoshi.

¹⁴Rareetapaaka, ikantapaakiri:
—Iyotaaantatsiri, niyoteeyakimini eerokataki kameethatatsiri. Tee okantzi-moneentzimi oetarikapaeni ikantayitzi-rini atziri, tee pithaawantari. Kameetha piyotaaantziro ikowakagaeyeerini Tajorentsi. ¿Okameethatzi aaka joriiiyoopaeni noperi iwinkatharite oroomajatzi koriki? ¿Teerikama okameethatzi? ¿Noperima? ¿Eeroma nopiri?

¹⁵Riyotakotakiri Jesoshi, ikowashita ramatawiterimi irika jampitakiriri. Ikantziri:

—¿Iitaka pikowantakari pikompitakayenami? Pamakinari koriki, poñaayenari.

¹⁶Ari apaani ramakiniri. Rojampiteeyirini:

—¿Ninkama oshiyakaawentachari ipooka? ¿Ninkama ashitawori iwaero jankinateencharika?

Rakaeyanakirini rirori, ikantziri:

—Irira ashitawori Seesari, riraga iwinkatharite oroomajatzi.

¹⁷Ikantziri:

—Panteniri pinkathari ikowakaemiri, eejatzi panteniri Tajorentsi ikowakaemiri rirori.

Rotsikanateeyanakarini riraga jampiteeyiririni.

**Rojampitakowenteetziro aririka
rañaagae kamayiteentsiri
(Mt. 22.23-33; Rk. 20.27-40)**

¹⁸Ikantapiintzi saroseeyo: “Eero ipiriintaa kamatsiri”. Ari ipokashitziri rirori Jesoshi, rojampitapaakiri:

¹⁹—Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekatsirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”.

²⁰Ari. Eeniro shirampari rirentzi 6. Raawita iina, roojatzi ikamaki. Tekira itzimakayiro itomi. ²¹Raawitaawo rirentzini apitetapaentsiri. Ikamaki rirori, eejatzi tee itzimakayiro itomi. Eejatzi ikimitaa rirori riraga tres-tapaentsiri. ²²Eejatzi rirori ikimiteeyakani maawaeni rirentzini. Tekatsi tzimakayeroni itomi. Roojatzi okamantaka roori tsinani. ²³Iinja aririka ipiriinteeyaneeni kamaeyeentsirini, ¿ninkama agaeroni? Tema iinanteeyawitawoni maawaeni.

²⁴Ikantziri Jesoshi:

—Tee piyotziro Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee piyotakotziri Tajorentsi, itajorentsiperotaki, tema rootaki pikompitantakawori iroka. ²⁵Ikamaeyakini. Iinja ipiriinteeyaneeni eejatzi. Omaanta eero ragae eejatzi iina. Eero itzimae aakagaerini eejatzi. Aritaki roshiyapaeyaari ronampiri Tajorentsi jeekatsiri jenokinta. ²⁶Iroñaaka nokamantemi: aritaki ipiriinteeyaneeni kamatsiripaeni. Tema piñaanatakiro rojankinarini Moeseeshi. Okenkithata-

kotziro inchashimpoki, oponthowitaka omaanta tee othonka. Janta ikemakiro paerani Moeseeshi ikantziriri Tajorentsi: “Naaka Tajorentsi, ikantani ipinkathee-yakinani Awaraama, Ijaaka, eejatzi Jakoowo”. ²⁷Ñaakiro, eeniro rañi riroripaeni ishireki, roojatzi ikantani raapatziyari Tajorentsi. Rootaki pikompitantakawori pikenkithashiryaa-shitaka kamaki. Ñaakiro, eero athonkaperoeyaani. Osheki pikompitaperotakawo eerori.

**Ikenkithatakotziro
ikowakaaperotakaeri Tajorentsi
(Mt. 22.34-40)**

²⁸Eeniro jaga apaani iyotaantziro Iwaperite Tajorentsi. Tema ikemakiri rirori. Riyotawakiri Jesoshi kameetha riyotaakiri saroseeyopaeni. Roojatzi rontsirokantapaakari rojampitapaakiri: —¿Iitaka ikowakaaperoteeri Tajorentsi?

²⁹Rakanakiri Jesoshi:

—Tema rojankinatakaeni Moeseeshi paerani ikowakaaperoteeri Tajorentsi. Eenitatsi iroka rojankinatziro: “Nojoriiyotzinkaritepaeni, pikemijanteeyenani. Riraga Tajorentsi, rirotaki Awinkatharite, apaniroeni ipinkatharitzi irira. ³⁰Oshekipero pinintashireperoteri, maawaeni pajankaneki, pikantyaani. Eejatzi pikenkithashiryaapiinteri”.

³¹Eekiro rojankinatziro kamina-gaantsi, ikantziri: “Pikimita eeroka osheki pininta apaniroeni, eejatzi pikimiteeyerini maawaeni atziri osheki pinintaperoyerini”. Rootaki ikowakaaperoeయాကာရ်နီ.

³²Ikantanakiri iyotaantziro Iwaperite Tajorentsi:

—Jee, aritaki. Kyaaryootaperotaki iroka pikantakiri. Apaniroeni ikanta Tajorentsi, tekatsi paashini. ³³Okameethataperotzi anintashireperoteri maawaeni ajankaneki,

akenkithashiryaaapiinteri. Eejatzi akimita aaka aninta, eejatzi akimiteri maawaeni akaateeyinira, anintaperoyerini rirori. Rootaki ikowakaaperotakaeri Tajorensi. Tee ro ikowaperote atayeniri tsimeripaeni.

³⁴Ikemakiri Jesoshi, kameetha ikantakiri, ikantziri:

—Rooteensi pipinkathateri Tajorensi, ipinkathariwenanantemiri rirori.

Roojatzi ithaawantanaka atziripaeni rojampitaneerimi eejatzi.

**Ikenkithatakotaa rirojatzi
Rotyaantanewo Tajorensi**
(Mt. 22.41-23.7; Rk. 20.41-47)

³⁵Riyotaantzi Jesoshi janta Tajorensi-pankoki:

—Ikantzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorensi: “Riraga Rotyaantanewo Tajorensi, icharineeteni Iraviiri”. ¿Iitaka ikanantari? ³⁶Tema ro Ishire Tajorensi jankinatakeririni Iraviiri. Rojankinatakeroni iroka: “Riraga Tajorensi ikantziri Nowinkatharite: ‘Pijeeke jaka nakoperoki, pikaatena apinkathariteeyeni. Aritaki nowashironkagaeyerini maawaeni kijeeyawitakimirini’”. ³⁷Tema ikenkithatakotzitarini Iraviiri Rotyaantanewo Tajorensi, ikantziri: “Nowinkatharite”.

¿Tsika ikantyaari Iraviirini ipinkathateeri icharineeteni impaetatsiri ijeeke?

Ari ikemaeyawakirini, ikimoshireeyanagini osheki piyotawentakariri. Ikanantakari iroka riyotakaakiri atziri riyote riraga Rotyaantanewo Tajorensi kaari apatziro icharineni Iraviiri omaanta eejatzi rirotaki itajorensite paeraniperoroña tekira ipokapaaki kipatsiki. ³⁸Eejatzi ikantziri:

—Paamayaarira iyotaanteeyawitaworini Iwaperite Tajorensi. Ikowashita rowaneenkadya, ikantakaaperotyaaowo iithaari, ikinakinathanthanatziitakayero. Ikowaki iñaaperotashityaari atziri jaga nampitsiki. ³⁹Eejatzi aririka riyaatapiinte janta pankotsiki ipiyotantapiintarira

joriyopaeni, riyoyaapiintziro jeekamentotsi kameethaperotatsiri. Eejatzi aririka ipiyoteeyani atziri rowaeyani ikowaki rirori rojatekapaeya niyanki itsipatanteeyaaririni pinkatharipaeni. ⁴⁰Rowashironkayiro kamatsiri oemi raapithatapiintziro maawaeni tzimimotawitawori. Rojamantziro ikenkithatakayiri Tajorensi, wero, wero. Osheki ramatawitantzi, omaanta iinja rookeri Tajorensi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

**Rowaga ashironkaenkawo opakiri
Tajorensi maawaeni oorikite**
(Rk. 21.1-4)

⁴¹Ari ijeeekaki Jesoshi, imontetakawo rotetantapiintariri korikika riwetsikantyaawori kameetha Tajorensipanko. Raminaminthatziri osheki pokatsiri-paeni, rotetziri iyorikite roteteeyapiintzinirira. Ipoki osheki ashaagantzinkari, rotetapaaki oshekipero iyorikite. ⁴²Opokapaaki roori kamatsiri oemi ashironkaenkawo. Otetapaakiri roori apimerontakite oorikyaanikite, tee ipinaperowitya irika. ⁴³⁻⁴⁴Ikaemiri riyotaanewo, ikantziri:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: eechonkiini otetawitaka iroka ashironkaenkawo, omaanta iñaaperotakiro Tajorensi okameethatzi. Tema opakiri maawaeni tzimimotawitakawori: tekatsi iroñaaka amananantaneeya owanawo. Omaanta riraga ashaagantzinkari, osheki roteteeyawitakani, omaanta tee iñaaperotziri Tajorensi ikameethatzi: tema oshekini iyorikite ikempoyaashitari.

**Iinja ishekiroryagaetero
Tajorensipanko**
(Mt. 24.1-2; Rk. 21.5-6)

13 ¹Roojatzi ishitowakaantanakari Jesoshi Tajorensipankoki. Ikantziri apaani riyotaanewo:

—Iyotaanari. Paminero mapika riwetsikanteetawori Tajorensipanko kameethataki.

²Ikantziri Jesoshi:

—Piñaakiro tsika okantari iroka mapipanko. Antawo naawita, omaanta iinja ishekiroryagaeteero, ookayitana-kyaani jantapaeni mapi. Othonkaperotana-nyaka pankotsi.

Iñeeteri aririka othonkimateeya

(Mt. 24.3; Rk. 21.7)

³Roojatzi rareetapaaka tonkaariki owaero Oriiwomashi. Imontenampitapaakawo Tajorensipanko. Riyaatakaaneentanakiri jantyaajeeni Jesoshi, Peetero, Jantyaako, Jowa eejatzi Antereeshi. Ari jeekapaaki. ⁴Rojampitapaakiri:

—Pikamanteeyenani. ¿Tsika okaateka ishekiroryaanteeyaawori maawaeni Tajorensipankonta? Arima iinja omonkaatapaeyaarika ishekiroyaantyaawori, ¿tsika nokantyaaka niyotantyaari?

Iinja rashironkagaeyani atziri

(Mt. 24.4-8; Rk. 21.8-11)

⁵Ikantziri Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari.

⁶Eenitatsi osheki pokatsini, ikante: “Naaka Rotyaantanewo Tajorensi”. Ramatawita-paakiri osheki atziri. ⁷Aririka pikemakteri romanatawakaaka atziri, eejatzi pikemiri paashini kantatsini: “Romanatawakagaeyaani atziri”. Omaanta eero pithaayi. Aritaki okantyaari iinja, romanatawakaa-piintya, omaanta tekiraata omonkaata nopinkatharitantapaeyaari. ⁸Riraga atziri jeekatsiri paashinijatoki kipatsi romanata-piintanakiri atziripaeni jeekayitatsirini paashinikipaeni kipatsi. Eejatzi apaani jewawenantatsiri ragaeyanakirini inampijatzipaeni romanatakayaari. Omoyekapiintayitanakyaani kipatsi, eejatzi itasheya-piinteeyanakini osheki atziripaeni. Eekiro

riyaatatyeekikemaatsiteeyaawoni oetarika-paeni, rashironkaaperoyanakyaani.

Ikantziri Jesoshi:

“Ikijeeyapiinterini aapatziyanari”

(Mt. 24.9-14; Rk. 21.12-19)

⁹Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Paamawentya eerokapaeni.

Paapatziyakina rootaki raanteetemiri iyotaawakaenchariki ikantakowentemi. Aririka piyaate janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni, aritaki ipajapajeetawakimi, tak, tak, tak. Raanakimi janta ijeekinta jewawenanta-tsiri, eejatzi janta ijeekinta pinkathariperotatsiri. Aririka rayemi, roojatzi pikemijantakayeri rirori, rawijakotanteeyaari. ¹⁰Okameethatzi rityaawo ikemakoeyenani maawaeni atziri jeekatsiri kipatsiki nowawijaakotantzi, roojatzi nopokanteeya nopinkathariperotapaaki. ¹¹Aririka ragaetanakimi janta, aririka ikantakowenteemi, eero pikenkithashiryaa: “¿Oetaka nokanteriri?” Aritaki iyotaakimi Ishire Tajorensi oetarika pikanteriri. Rootaki ñaawaetakaemini, tee eeroka ñaawaetashitachani apaniroeni. ¹²Iinja apaani shirampari kaari aapatziyana raakaanteri rirentzi aapatziyanari, rowamaakaanantyaariri. Paashini raakaanteri itomi aapatziyanari. Eejatzi paashini atziri ikijanakiri ashitariri, rowamaakaanteri. ¹³Paapatziyakina, rootaki ikijanteetemiri maawaeni. Kyaaryo, opomeentsitzimoeyemini, omaanta aririka pikantyaani pameanta-perotena, aritaki nowawijaakoteemi.

Iinja opomeentsitaperotanakya janta Joreeyaki

(Mt. 24.15-20; Rk. 21.20-23)

¹⁴Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aririka piñaanatero rojankinarini Intañeeri, piyotawakiro ikantzirini:

rashironkagaeyanakyaani atziri. Ikantzi eejatzi eenitatsi Tajorentsipankoki oonariri Tajorentsi, rootaki maawaeni atziri rookantanakawori Tajorentsipankoki. Aririka piyeeki Joreeyaki, eejatzi piñeeririka riraganki, pithaakyaate, pishiyeyanakini janta tonkaariki. ¹⁵Aririka piyeeki pankotsiki inkokironta, eero pikyaapanaatzi paantayitapanaatyaaworini oetarika-paeni, inta pishiyanaaki. ¹⁶Eejatzi piyaaterika owantsiki, eero pipiyapanaata paapanaatero piithaari. ¹⁷Aririka omonkaatapaakya maawaeni iroka, ooo, osheki ashironkayitanakyaani motzitayitatsirini, eejatzi ashironkaakya thotayiriri eentsite: opomeentsitzimoeyaawoni oshiye. ¹⁸Pamaneri Tajorentsi areetya iroka owashironkagaantsika ojarentsi-paeteki kameetha pishiyaperoeyantanakyaarini eero opariyi inkani raawakimikari kijeeyemirini.

Raamawentakagaeyakarini Jesoshi ikantziri: “Ramatawitzimikari”

(Mt. 24.21-26; Rk. 17.22-24, 21.22-24)

¹⁹Eenitatsi eejatzi ikantziri Jesoshi: —Aritaki iinja rashironkaaperoeyanakyaani osheki atziri. Paerani tee añaaapiintzironi kimityaawoni iroka, eejatzi riraga maawaeni itakaantaworini, tee iñiironi. Eejatzi maawaeni impaetayitatsini, iinja eero iñiironi eejatzi kimityaawoni iroka. ²⁰Tee ishinetzironi Tajorentsi ojamanite iroka owashironkagaantsi: rooma aririkami ishineteromi, ari ithonkawakaeyakyaanimi. Rooma romaerintakiro, tema ikamintheya-kaeni aakapaeni aapatziyeyaririni, riraga riyoyaayitakirini rirori. ²¹Aririka ikamanteetemi: “Pamine, irira rotyaantanewo Tajorentsi”, eero paapatziyari. Eejatzi aririka ikanteete: “Irira”, eero paapatziyaperotari, itheeyashita. ²²Ipokapaaki amatawi-

tantatsini, ikantapaaki: “Naaka Jesokirishito, naaka kamanantzironi iñaani Tajorentsi”. Itajorentsijeempiyaashitapaakya, ikoyi paapatziyawakyaari, rantayitemironi kaari piñaapiintzi. Ikwawita ramatawiterimi aapatziyeyaririni Tajorentsi, omaanta tekatsi ikanteri. ²³Paamawentya. Neewatzitakimiro nokamantaperoeyakimironi maawaeni.

Riraga Jesoshi ikamantakotaa ipiyanteeyaari

(Mt. 24.29-31; Rk. 21.25-28)

²⁴Eejatzi ikantziri:

—Aririka ipakaakiro ikijawakagayani, roojatzikya itsiteniityaantanakya oorya, eero ikimitanaa ikimitaaka iroñaaka. Eejatzi eero ikitamashitaneekashiri. ²⁵Eejatzi ipariyagaantanaki ompokiropaeni, ipoñaakya jenoki, ishewashewatashitanakya paashini-paeni. ²⁶Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: iinja iñeeyawaenani atziri nokinapae menkoriki. Notajorentsiperotapaaki, nopinkatharitapaaki. ²⁷Eejatzi notyaanteeyerini nonampiripaeni ipiyoteeyerini maawaeni aapatziyeyanarini. Ipoñaayitanakyaani maawaeni kipatsikipaeni.

Roshiyakaawentziniri Jesoshi iyeera

(Mt. 24.32-35; Rk. 21.29-33)

²⁸Eekiro riyaatatyee ikantziri:

—Eenitatsi iroka piyotantyaawori oshiyakaawentaantsika iyeera. Owakirarika oshookaempokitaneek, aririka otzimanee oshi, piyotaki rootaatsi ojarentsitee. ²⁹Eejatzi, okimita, aririka piñeeyawakironi maawaeni iroka nokamantayitakimirini, piyotanaki okaakitapaana, rooteentsi nopokashitatem. ³⁰Kyaaryootaki iroka nokamantzimir. Tekira pikamaeyeni eerokapaeni,

omonkaatapaakya maawaeni iroka nokamantzimiri. ³¹Aritaki othonkaeya maawaeni kipatsi eejatzi ithonkaeya maawaeni jenokijatz: kashiri, oorya, ompokiropaeni, maawaeni. Omaanta noñaani, eero othonkanita.

Aamagaeyaari Jesoshi: tee ayoteeyini tsikarika okaate ipokanteeyaari
(Mt. 24.36-51; Rk. 21.34-36)

³²Eenitatsi eejatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Tekatsi yotatsini tsikarika okaate kitejiri eejatzi tsikarika ikaate oorya; tee riyotzi ronampiri Pawa, eejatzi naari tee niyotzi. Apatziro Pawa yotatsiri.

³³Paamawentya, eejatzi paamagaeyenani. Tee piyotzi tsika okaate nopokanteeyaari. ³⁴Noshiyakaawentemiri atziri, jatatsiri inteena. Aririka rookanakiro ipanko, ikanteeyanakirini maawaeni ronampiripaeni iitarika ranteeyeniririni. Eejatzi rirori riraga jeekakaeyiniriri ipanko ikantanakiri rirori: “Paamagaenaga”. ³⁵Rootaki nokanteeyantzimirini: paamagaeyenani eerori. Tee piyotzi tsika okaate nopokanteeyaari: aririka itziroryaanee oorya, aririka niyankiite tsiteniri, aririka iñee tyaapa, aririka okitejiityaanaki nopokae. ³⁶Kyaaryoowa, paamaaperoeyenani. Aririka nopokae, nomapokapaemikari. Noñaapaemikari, maashi-retakimi. ³⁷Iroka nokantzimirika, rootaki nokanteeyakiririni maawaeni atziri. Paamaaperoeyenani, maawaeni.

Ikowaeyakini joriyyopaeni raakaanteri Jesoshi
(Mt. 26.1-5; Rk. 22.1-2;
Jowa 11.45-57)

14 ¹Okaatapaaki apite kitejiri omonkaatantyaari kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorensi janta

Ejiipitoki paerani. Iroka kitejiri tee rowapiintawo tapiyachari paa, inta kaari tapiyacha. Ari ikowaki jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorensi tsika ikanteriri ramatawiteri Jesoshi raantyaariri. Aritaki ikowaperotawita rowamaerimi Jesoshi. ²Ikantz: —Eero aantari kitejiri rawijantarini ronampiri Tajorensi: ikijakowenteeyarini kari atziripaeni.

Apaani tsinani ojeetziri Jesoshi kajankaari
(Mt. 26.6-13; Jowa 12.1-8)

³Ikantaka Jesoshi ijeekaki Wetaani-yaki, janta ipankoki Shimo pathaawitacharini. Osheki owaeyacharini janta. Opokapaaki tsinani, amakotapaakiro kajankaari. Iyoshaaka owaa naariwo osheki owinawo. Okameethaperotzi ojeekantari, ro riwetsikaetziri mapi iitachari arawaashitoro. Okagaakotapaakiniri, ojeentapaakari iitoki. ⁴Ijeekae-yini apaanipaeni kijaperoeyakirorini. Ikantawakaanaka rirori:

—¿Iitaka iroñaaka eewanatantakawori iroka kajankaarika? ⁵Arimi opimanteromi, aantakyaawomi osheki koriki, roojatzikya opayiterinimi ashironkayitacharini.

Tee inimoeyanakirini okaatz: antakiri, ⁶omaanta ikantziri Jesoshi:

—Eero pithañaakotawo. ¿Iitaka pikijantawori? Okameethaperotzi ojeetakina. ⁷Aritaki ikantani ikaatzimikya osheki ashironkaenkari. Aririka pikowaki petakotyaari, aritaki pimatakiro pipakiri. Omaanta naaka, eero nokantani notsipateeyemini. Eero oshekitz: kitejiri pineshironkatantanakinari jaka kipatsiki. ⁸Tee omatayitziro ni oetarikapaeni, omaanta ojeetakina naaka. Tema ajeetapiintziri kamatsiri, omaanta tee riyotakotya. Omaanta iroka

tsinanika itakina ojeetakina, eeniroka nañi. Iyotakina nokame paata. ⁹Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: tsikarika ikamananteeyeroni atziri noñaani, eejatzi ikamantakoetero iroka tsinanika oetarika antakiri, ikenkithashiryakooyantyaaworini.

**Ikenkithashiryaka Joorashi
raakaanteri Jesoshi
(Mt. 26.14-16; Rk. 22.3-6)**

¹⁰Eniro irira Joorashi karyootejatzi, rirotaki riyotaanewo naawita Jesoshi. Ikantanaka riyataanaki apaniroeni janta ijeekinta jewatayitziririni ñanakowenantatsiri, ikantakotziri Jesoshi raakaanantyaariri. ¹¹Ari ikemaeyawakirini riroripaeni ikantapaakiriri, ikimoshireeyanakini, ikantawakiri: “Kameethataki: osheki nopinatemi koriki iroñaaka”.

Roojatzi ikenkithashiryakaanaka Joorashi: “¿Tsika nokanterika naakaanantyaariri Jesoshi? ¿Tsika okaateka?”

**Rotyaanantakariri riraga
Jesoshi riyotaanewopaeni ramine
tsika rowaeyaani
(Mt. 26.17-19; Rk. 22.7-13)**

¹²Monkaatapaaka kitejiri rowaeyantaworini paa kaari tapiyacha. Eejatzi rowamaakiri owisha rowaeyaarini kitejiriki ikenkithashiryapaapiintziro rawijantariri ronampiri Tajorentsi paerani. Ikanta riyotaanewo rojampitziro Jesoshi:

—¿Tsika pikoyika nowojanteri owisha?

¹³Ari rotyaantziri riyotaanewo apite, ikantziri:

—Piyaate Jerojareeki. Aritaki pitonkiyotawakyaari shirampari, aatsiri iñaachomoki. Poyaatanakiri rirori. ¹⁴Tsikarika janta ikyaapae, aritaki piñaapaakiri ashitawori ipanko; rirotaki piñaanata-

paakiri. Pikantapaakiri: “Ikantzi iyotaantatsiri: ‘¿Tsikama nojeekantapaakyaari nowakaantapaeyaariri niyotaanewopaeni owisha?’” ¹⁵Roojatzi roñaagantawakimiro janta jenoki oshitamenkotanta antawo. Ari piwetsikero janta owanawontsi.

¹⁶Roojatzi riyataanaki riyotaanewo janta, iñaapaakiro iroka ikantakiriri, roojatzi rowojantapaakiro rowanawo.

**Ikantakotakiri Jesoshi aakaanterini
(Mt. 26.20-25; Rk. 22.21-23;
Jowa 13.18-30)**

¹⁷Roojatzi itsiteniityaanaki oorya. Rareetapaaka rirori Jesoshi, itsipateeyapaakarini riyotaanewopaeni. ¹⁸Ijeekaeypaakini, rowaeyapaakani, ikantziri Jesoshi: —Kyaaryootaki iroka nokamantemiri. Apaani akiyotanari iroñaaka rirotaki aakaanenani paata.

¹⁹Rowashireeyanakani riraga riyotaanewopaeni, ikantaki apaanipaeni: —¿Naakama aakaantemini?

Eejatzi paashini:

—¿Naakama?

Eejatzi paashinipaeni rojampiteeyanakirini.

²⁰Ikantzi Jesoshi:

—Tema rirotaki aakaanenani ochaantakotakarika iroñaaka nowajoneki. ²¹Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi nokame. Aritaki omonkaatakya rojankinatoktziiteakinari. Omaanta ari rowashironkaakya riraga aakaanenani. Eerorikami ikoñaatzimi rirori, eeromi raakaanantami, eejatzi eeromi ikemaatsitawomi katsiri.

**Roshiyakaawenteeyakaerini
Jesoshi ikamawentakae aaka
(Mt. 26.26-29; Rk. 22.14-20;
Jowa 13.21-30; 1 Ko. 11.23-26)**

²²Eniro rowaeyakani, raakiro Jesoshi paa. Ipaasonkitziri Iriro Tajorentsi,

ikagaakiro, ipaeyakirini riyotaanewo. Ikantziri:

—Powaeyawoni iroka paa, oshiyakaawentzirori nowatha. Tema naaka kamawenteeyakimirini.

²³Eejatzi raakiro pajoki awishoo-waantsi oowa. Ipaasonkitakiri Tajorentsi, ipakoeyakirini, rireeyawakironi. ²⁴Ikanteeyakirini:

—Iroka oshiyakaawentzirori nira. Napaatawentera osheki atziri. Aririka nokamawentemi, piyoteeyakironi kyaaryo ikantakimiri Tajorentsi, rowawijaakoeyemini. ²⁵Kyaaryootaki nokanteeyimirini. Eero iroñaaka napiiteero jaka kipatsiki nireero awishoo-waantsi oowa. Aririka nojeekapae janta ipinkatharitzinta Tajorentsi, ari nirapaero eejatzi.

Ikanteeyirini Jesoshi riyotaanewo:

“Iinja pookaeyaneenani”

(Mt. 26.30-35; Rk. 22.31-39;

Jowa 13.31-38)

²⁶Ari ithonkakiro rowaka, romampaa-wenteeyanakarini Tajorentsi, roojatzi riyaatanteeyanakani janta tonkaariki, oetachari Oriiwomashi. ²⁷Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Iinja pookaeyaneenani. Aritaki rojankinatakotziteetakimini: “Rowamagaeteri riraga shentzirori owisha, roojatzi ikinashiwaetanakya rowishate”.

²⁸Omaanta, iinja nopiriinteerika nañaaga neewateeyanakimini janta Karireeyaki, ari piñeena.

²⁹Ikantziri Peetero:

—Aririka rookaeyemini maawaeni paashini, inta naaka, eero nookimi.

³⁰Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri: iroñaaka tsiteniriki, tekiraatarika rapiitakiroota iñi tyaapa, osheki pithaawanaki. Okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

³¹Omaanta ikantaperotzi Peetero:

—Eero nookimi. Atsipatawakagaeya-iroña akamaeyeni, eero nokantzi: “Tee niyotziri”.

Eejatzi imonkaatawakaaka ikanteeyakirini maawaeni paashinipaeni.

Ikenkithatakaeri Jesoshi

Iriri janta Jethemaniiki

(Mt. 26.36-46; Rk. 22.39-46)

³²Roojatzi rareeteeyapaakani janta Jethemaniiki. Ikanteeyirini riyotaanewo:

—Pijeeakaeyawakiniita jaka, nokenkithatakaawakiriita Pawa.

³³Rirotakikya raanakiri Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa. Areetzimota-paakari ikenkithashiryaanaka, eejatzi osheki rowashiretanaka. ³⁴Ikantziri:

—Osheki netakotanaka. Pijeeakawa-kiita jaka, pikakiterapa.

³⁵⁻³⁶Ari ishirinkaneentanaka eechonkiini jaga. Rotziwerowanaka kipatsiki, ikenkithatakaeri Iriri. Ikantziri:

—Pawa, eeroka matzirori maawaeni oetarikapaeni. Nokowawitaka powawijaakotenami iroka nokemaatsityaari, omaanta eero nantziro nokowawitari nanteri naari, inta nokowaki nantemiro pikowakaakinari eerori.

³⁷Roojatzi ipiyanaa jaga ijeekakira riyotaanewo. Iñaapaatziiri, imagaeyakini. Ikantapaakiri Peetero:

—Shimo, ¿maakimima? ¿Eeroma pamawetziro pikakite eechonkiini?

³⁸Pikakite. Pamaneri Tajorentsi okantyaatakya aririka ikowaki iwinkatharite kamaari rantakayitemironi kaari kameethatatsi, eerokya panantawo. Kyaaryo pikowaperowitaka pantenirimi Tajorentsi ikowakaakimiri, omaanta tee pimatziro.

³⁹Ipiyanaka eejatzi, ikenkithatakaapaeri Iriri roojatzi ikanteeri ikantakiriri

inkaaganki. ⁴⁰Ipiyapaa, iñeeyapaerini magaeayakini eejatzi. Osheki agaeyakirini iwochokini. Osheki ipashiwenteeyakani, tee riyotzi oetarika ikanteeyirini. ⁴¹Ipiyapiyataka riraga Jesoshi, okaatzi 3 ipiyanaka. Roojatzi ipiyantapaaka ikantapaakiri:

—Eekiroma pimaatzi. Iroñaaka monkaatapaaka, rooteentsi ikentakota-kaanteetena: rooteentsi rayena kaari aapatziyanari. ⁴²Iroñaaka pipiriinte, thame aate. Oo, okaakitapaaki aakaantenani.

Ragaeyakirini Jesoshi

(Mt. 26.47-56; Rk. 22.47-53;

Jowa 18.2-12)

⁴³Eeniro iñaawaetzi Jesoshi, ipokapaaki riraga Joorashi, rirowitaka riyotaanewo. Itsipateeyapaakarini iroñaaka osheki atziri. Ramaeyapaakironi ichekamentopaeni eejatzi rompojamentopaeni wetsikachari inchato. Riroteeyakini rotyaantanewo jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, riraga rotyaantanewo iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riraga aataperoteenchari. ⁴⁴Ikantziteeyakarini riraga Joorashi irirapaeni:

—Iroñaaka nokamantaperotemi piyotantapaakyaariri Jesoshi: piñaakinarika nothowootapaakiri, rirotaki poerikapaakiri. Paanakiri.

⁴⁵Ari ipokapaaki rokaakintapaakari. Ikantapaakiri:

—Iyotaanari.

Ithowootapaakiri.

⁴⁶Roerikaeyapaakirini, shepik, ishirikaperotapaakiriroña ragaeyanakinini. ⁴⁷Apaani riyotaanewo raanakiro ichekamento. Ithatziitakiri ikempita ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, thatzik.

⁴⁸Ikanta Jesoshi iñaakiri okaatzi rantakiri riyotaanewo, ikantziri:

—¡Eero! Okanteekaata, poyaankaero pichekamento, ipiyatzimikari. Tema piyotzi maawaeni antawakaantawori ijawirite eejatzi rowamaanteetakari jawiri. ¿Tee piyotzi nokowakirikami, nokanterimi Ashitanari rotyaantenarimi oshekinipero ronampiri piyakowentenanimi?

Roojatzi ipampitakiri ikempita, retsiyatakotakiri.

Ari ikanteeyawakirini Jesoshi:

—¿Naakama koshintzi? ¿Iitaka pamashitantanari pichekamento eejatzi pompojamentopaeni? Paashitanakina, eero noshiyapithatzimi. ⁴⁹Aritaki maawaeni kitejiri nospateeyawitzimimi janta Tajorentsi pankoki, niyotaantzi-miri. Pikoyirika payena, paanakina. Iroñaaka omonkaataka okantzitakarini Iwaperite Tajorentsi.

⁵⁰Riraga riyotaanewopaeni rookaeyanakinini, shiyeeyanakani maawaeni. ⁵¹Apaanikya ewankari oyaataawitanakariri Jesoshi. Tee ikithaatanakya, omaanta rapineetashitakawo iwashikawo. Roerikaetawitawakari, ⁵²ithañaanaka rirori, rookanakiro iwashikawo, ishiyamerikitanaka.

**Ikanteeyini jewatatsiripaeni:
“Okameethatzi ikame Jesoshi”**

(Mt. 26.57-68; Rk. 22.54-65;

Jowa 18.12-14, 19-24)

⁵³Ari ragaeyanakinini Jesoshi iwinkathariteki ñaanakowenantatsiri. Ipiyotawenteeyapaakarini maawaeni jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, aataperoteenchari eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. ⁵⁴Riraga Peetero royaatakowentawitanakari Jesoshi, omaanta rookaneentanakiri inteenanta, roojatzi raretantapaaka janta ipankoki iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Tee ikyaapaaki rirori pankotsiki; ijeekimotapaakiri onampirentsi paeni rakitsitapaakawo paamari.

⁵⁵Ari inthomaenta ipiyotawentakari Jesoshi riraga jewatayitziririni joriiiyoapaeni. Rojampiteeyirini atziri: —¿Piñaakotakirima rantziri Jesoshi kaari kameethatatsi nowamaakaanantyaariri?

Omaanta tekatsi iñaakoteri. ⁵⁶Ipoka-paaki osheki theeyakotakariri, tee omonkaatawaka ikantayitakarini. ⁵⁷Apaanipaeni katziyaneencha, itheeya-kotashitakari, ikantzi:

⁵⁸—Nokemaeyakirini Jesoshi ikantzi: “Iinja noshekiroreero Tajorentsipanko iroka riwetsikani atziri. Ari okaate 3 kitejiri niwetsikae naaka paashini Tajorentsipanko, kaari riwetsiki rirori atziri”.

⁵⁹Omaanta tee omonkaatawakakya ikantayitawitakarini. ⁶⁰Ikatzianaka niyanki riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Rojampitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Litaka kaari pakantana? ¿Oetaka iroka ikantakotayitakimirini irika?

⁶¹Omaanta imaeritaki, tee raki. Rapiitakiri riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri: —¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyarini, riraga Itomi Tajorentsi noñaaperotziri?

⁶²Rakanakiri: —Naaka. Kyaaryo pikantakiri. Iinja piñeena nojeeki janta rakoperoki Pawa Tajorentsi, nokaateeyirini neewawenanteeyapaeni. Eejatzi piñaawaena nokinantapaeyaawo janta menkori, aririka nopiyee paata.

⁶³Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri ikijanaka. Ikenkithashiryako-tanakari Jesoshi ikantzimatakariri Tajorentsi, rootaki itzijagaantanakawori iithaari. Ikantanaki:

—¿Iroñaaka iitaka akowantyaari paashini kankotakerini? ⁶⁴Pikemaeyawakirini iroñaaka okaatzi ikantakiri, tema

itheenkakiri Tajorentsi. ¿Tsika pikantee-yinika eeroka?

Ikanteeyanakini: —Kyaaryo, eenitatsi rantani. Okameethatzi ikame.

⁶⁵Eenitatsi apaanipaeni eewatayitziririni. Roojatzi ipashikapootakiri, eejatzi ikapojapootakiri. Ikantziri:

—Pikamantena iroñaaka ninkarika kapojapootakimiri. Eejatzi riraga waariryaapaeni ipajapoooteeyakirini.

Ikantzi Peetero:
“Tee niyotziri Jesoshi”
(Mt. 26.69-75; Rk. 22.55-62; Jowa 18.15-29)

⁶⁶Eeniro ijeeki rirori Peetero janta inkokironta pankotsiki rakitsita. Opokapaaki apaani ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri.

⁶⁷Oñaapaakiri Peetero, rakitsita paamariki. Otsikanatapaakari, joreririri, okantapaakiri:

—Eeroka tsipatariri riraga Jesoshi najareetejatzi.

⁶⁸Ithaawanaki, ikantanaki: —Tee, tee niyotzi oetarika pikantziri. Tee nokemimi eejatzi.

Roojatzi riyaatanaki ashitakontsiki shiirikoki. Iñaanaki tyaapa. ⁶⁹Apiiteeri oñaagaeri onampirentsi. Okanteeyirini maawaeni okaateeyakinira:

—Rirotaki irika tsipatariri Jesoshi. ⁷⁰Eejatzi rapiiteero Peetero, ikantzi: —Tee niyotziri.

Ari ojamanitapaentzi eechonkiini. Roojatzi ikantziri irikapaeni katziyayiteencharini:

—Kyaaryooperotaki. Eerokataki tsipatariri Jesoshi, eerokataki karireeyajatzi.

⁷¹Ikantaperotanaki: —Tee niyotziri riraga shirampari pikantakinari. Riyotzi Tajorentsi

kyaaryo nokantaki: notheeyakyaarika, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

⁷²Rapiitakiro iñaanaki tyaapa. Ikenkithashiryaaneero Peetero ikantakirini Jesoshi: “Tekiraatarika rapiitanakiroota iñaanaki tyaapa, okaate 3 pikante: ‘Tee niyotziri Jesoshi’”. Ari rowashiretanaka Peetero, roojatzi riraantanaka, jmmm, jmmm.

Ragaeyanakirini Jesoshi Peraato

(Mt. 27.1-26; Rk. 22.66-23.5;

Jowa 18.28-40)

15 ¹Rooteentsi okitejiityaanaki, rapiitakiro ipiyotawenteeyarini Jesoshi riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzi aataperoteenchari eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Ikantakowenteeyakirini Jesoshi. Roojatzi roojoteeyakirini irira, raanakiri janta, ipapaakiri Peraato. ²Rojampitawakiri:

—¿Eerokama iwinkatharite joriyyopaeni?

Riraga Jesoshi rakanakiri:

—Pikantakiri eeroka kyaaryoopero.

³Ikanteeyini jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri:

—Osheki rantayitakirini irika, tee ikameethatzi.

⁴Rapiiteeri Peraato, rojampitziri:

—¿Iitaka kaari pakanta? Pikemawakiri osheki kantakotashiteeyakimirini.

⁵Tee raki Jesoshi. Riraga Peraato tee riyotzi oetarika ikenkithashireeyarini.

⁶Ari eenitatsi rametari: maawaeni ojarentsi, aririka omonkaatapaeya kitejitatsiri rawijantakariri ronampiri Tajorentsi achariniiteni paeranipero Ejiipitoki. Roeyowapiintziri omonkyagaarewo apaani ikowakagaeyirini atziripaeni. ⁷Eeniro iroñaaka rashitakotaka janta atziripaeni kowayitawitacharini rookerimi pinkathari: iwaero apaani

Warawaashi rirotaki owamaanteneri.

⁸Ari riyaatashiiyakirini riraga piyoteenchari, ikanteeyapaakirini Peraato:

—Nokoyi panteeyenawoni iroka pametari: poeyowaenari apaani pomonkyagaanewo.

⁹Rakawakiri Peraato, ikantawakiri:

—¿Riroma pikowakiri noeyoyemiri riraga Jesoshi piwinkatharite?

¹⁰Riyotaki Peraato osheki iñaaperoe-yirini atziripaeni Jesoshi, rootaki ikijeeyantanakaririni ñaanakowenantatsiripaeni raakaanantakariri. ¹¹Ari riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri ikenkithayitanakini, ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pikante: “Kaari Jesoshi”. Pikanteeyirini: “Riraga poeyowaeri Warawaashi”.

¹²Rapiiteeri eejatzi Peraato, ikantziri:

—¿Tsikama nokanterika iroñaaka irika pipinkatheeyawitakarini?

¹³Ikaemaeyanakini paashinipaeni:

—Pikentakotakaanteri koroshiki.

¹⁴Rojampitziri:

—¿Iitaka rantakiri nokentakotakaanantayariri?

Eekiro rapiitanaatziro ikaemaeyanakini:

—¿Pikentakotakaanteri, pikentakotakaanteri!

¹⁵Ikwonaki Peraato ikimoshiretakagaeyerini riraga atziripaeni, rootaki roemishitowantaariri Warawaashi. Omaanta Jesoshi ipajatakantakiri, roojatzi raakaanakiri ikentakotakaantakiri.

Ishirontawenteeyakarini

riraga Jesoshi

(Mt. 27.27-31)

¹⁶Roojatzi irira joraaropaeni raanakiri Jesoshi inthomaenta ipankoki Peraato, ari okaankiityaaneentzi eechonkiini.

Owaeronta rowaga pankotsi peretooryo. Riraga joraaropaeni ikaemaeyakirini maawaeni paashinipaeni.

¹⁷⁻¹⁸Itheenkaeyakirini, ishirontawentee-yakarini, ikantziri:

—¿Eerokatakima iwinkatharite jorriyopaeni? Iroñaaka naari noñaapero-temi.

Ari ikanteetakiriri iroñaaka Jesoshi, tema rantaminthatakiri rootaki roshiyakaawenantakariri apaani jewawenantsiri. Raatonkoryaagaetakiri Jesoshi, ikithaateetakiri kityonkamawoneentsiri. Ragaetakirini kitochee, riwetsikaetakirini ikimitakaanteetakirini amantheerentsi roojatzi ramantheeta-kaantakari.

¹⁹Rotziwerowashitakari, iñaapero-jeempiyaakari, roojatzi rompojantakari chonkopishitonki iitoki eejatzi reewapooteeyakirini. ²⁰Ari osheki rantaminthatakiri, roojatzi reshitapaa-kiri. Roojatzi raatonkoryaakiri ikithaawitakariri kityonkamawoneentsiri, ikithaateeri iithaaripero rirori. Roojatzi raantanakari ikentakoteetantaariri antawokotaki koroshi.

**Ikentakoteetantakariri
riraga Jesoshi
(Mt. 27.32-44)**

²¹Roojatzi joraaropaeni raanakiri Jesoshi. Niyanki awotsi iñaakiri shirampari iwaero Shimo rirotaki iriri Arejaantero eejatzi Roojo. Owakira ijeekapaaki Jerojareeki ipoñaakawo paashiniki nampitsi iitachari Shireene. Romperatawakari iroñaaka, ikantakiri: —Pinatanakiniri Jesoshi iroka koroshi.

Ikanta Shimo inatanakiro, raanakiro.

²²Ari ragaeyanakirini Jesoshi janta tonkaariki oetanta Koorikota. Rootaki iitantawori tonkaari oshiyakawo iitonaki atziri. ²³Ari ipakowitakari

kepishaari, eero ikemaatsiperotantawo katsiri, inta tee rirawakiro Jesoshi.

²⁴Roojatzi ikentakoteetakiri Jesoshi rakokira eejatzi iitzikira, rowatzikakoteetakiri kipatsiki. Ikanta irikapaeni joraaro, raakiro iithaari. Roojatzi rookayitzirini mapyaaniki. Ro riyotantyaari ninkarika ayeroni iithaari. Eejatzi rapiitakiro riyotakoeyeroni mapi roojatzi raantanakyaawo maawaeni okaatzi ikithaayitarini rirori.

²⁵Jenokiityaapaaki oorya, ikentakoteetantakariri. ²⁶Roojatzi raaki paashini inchakota owaanini, rojankinateetakiro jankinarentsi okantzi: “Rirotaki jewawentziriri jorriyopaeni”. Rootaki rojankinatantakawori, riyoteetantyaari iitarika rowamaanteetakariri. Ikentakoe-takiniri jeñokiini ipatziitoki Jesoshi.

²⁷Iroñaaka eeniro ikaatzi apite koshintzi ikentakoteetakiri eejatzi, ari itsipatakari Jesoshi. Apaani rowatzikakoteetakirini rakoperoki, irira paashini rowatzikakoetakirini rampateki.

²⁸Rootaki omonkaatantakari jankinarentsi Iwaperiteki Tajorentsi kantatsiri: “Ikimitakaanteetyaari kaari kameethata-tsi”. ²⁹Ari rawijayitzini iroñaaka osheki atziri, osheki itheenkimawaetakiri Jesoshi, osheki ishirontawentari, ikanteeyirini:

—¡Oo! Eeroka shekiroeeronimi Tajorentsiipanko, ro awijawitakya 3 kitejiri ari piwetsikaeromi eejatzi.

³⁰¿Arima pitajonkantashiwaeta? Intsipaete, pitajonkakowentya eeroka: payiitee iroñaaka ikentakoetakimira koroshiki.

³¹Roojatzi ipokantapaaka eejatzi irikapaeni jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi iyotaantawawori Iwaperite Tajorentsi. Ishirontawenteeyakarini, ikantawakaeyanakani:

—Pamineri irikakya, rirowitaka owawijaakotziriri paashini atziri, tee

imatziro rowawijaakotya rirori.
³²Eerokawitaka Rotyaantanewo
 Tajorentsi, jewawenantawitariri
 ajorriyotzinkaritepaeni. Aminamatsita-
 wakiriita aririka rayiitee koroshiki.
 Aririka añaakiri, thame aapatziyari.
 Eejatzi ikimitakari rirori tsipatakariri
 Jesoshi ikentakotaka, itheenkakiri
 eejatzi.

Ikamanaki Jesoshi

(Mt. 27.50-56; Rk. 23.45-49;
 Jowa 19.30-37)

³³Ikaataki oorya tampatsika, omapo-
 kashitapaaka otsitenitanaki maawaeni
 kipatsi. Tee añaaneeri oorya. Okaatzi
 ojamanitapaentzi 3 oora. Roojatzi
 rooryaantanaa. ³⁴Roojatzi ikaemanta-
 naka antawo Jesoshi ikantzi ipaanteki
 rashi:

—Eroe, Eroe, ¿raama jawaatani?

Rootaki akantziri aaka apaanteki:

“Notajorentsite, Notajorentsite, ¿iitaka
 pookantanari?”

³⁵Ikemantawakariri apaanipaeni
 jeekaneentsiri ikantzi:

—Pikemiri, ikaemiri Iriiyashi.

³⁶Ari ishiyanaka atziri, rowiinkapaaki-
 niri kepishaatatsiri piyonkashinkanari.
 Rojataakiniri jawookiikira. Ipawitari
 ratsimiyawakiromi. Ikantziri katziyayi-
 teencharinipaeni jaga:

—Ari ikantawakaata: aminawakiriita
 aririka ipokashitapaakiri Iriiyashi
 rayiitashitapaakiri.

³⁷Antawopero ikaemanaki Jesoshi,
 kamanaki.

³⁸Eenitatsi janta Tajorentsi pankoki
 antawo tokoya, tontarini, ashitako
 omooki. Itanakawo jenoki, otzijagaa-
 naki waaaag, roojatzi jaawiki. Thatzii.
 Apitemankitanaka.

³⁹Eeniro imontetakari itzinkami joraaro.
 Iñaawakiri tsika ikantanakari Jesoshi
 ikamantanakari. Roojatzi ikanantanaka:

—Kyaaryoopero: riroperotaki irika
 shirampari Itomi Tajorentsi.

⁴⁰Eeniro apaanipaeni tsinani ojeeki
 inteenapaeni aminayitzini. Okaateeyaki-
 roni Mariiya makaraarajato, eejatzi
 ojameto, Mariiya rootaki riniro
 Jantyaako eejatzi paashini Josee.
 Jantyaako impaerintzi ikoñaatzi. Eejatzi
 okaateeyironi Jaromee. ⁴¹Eeniro
 ijeekawitani janta Karireeyaki oyaatee-
 yirini maawaeni irokapaeni tsinani
 amitakotziri. Iroñaaka ojeeki jaka
 osheki paashinipaeni tsinani.
 Itonkaantanakari Jesoshi janta
 Jerojareeki, oyaateeyanakirini.

Iitaka ikantakiriri Jesoshini

(Mt. 27.57-61; Rk. 23.50-56;
 Jowa 19.38-42)

⁴²Itsiteniityaanaki oorya. Ro kitejita-
 tsini inkaamani imakoryaanteeyarini,
 tema iroñaaka riwetsikaeyironi oetarika
 ashi inkaamani. ⁴³Eeniro Josee, riraga
 poñaachari Arimateeyaki. Aritaki
 ikaateeyirini riraga iyotaawakagaeya-
 charini. Iñaaperoteeyirini atziripaeni
 rirori. Raamaari Tajorentsi rirori
 ikowaki reewawenteri. Iroñaaka
 ishirampariperotanaki Josee, riyatashi-
 tanakiri Peraato, ikantapaakiri:

—Nokoyi pishinetenari naaneeri
 Jesoshini. ⁴⁴Itzimaetyaashitanaka riraga
 Peraato. Ikenkithashiryaanaka: ¿Okyaa-
 ryootzitanakyaama, intsipaete
 ikamanaki Jesoshi? Ari ikaemakaanta-
 kiri iwinkatharite joraaro. Rojampitawa-
 kiri:

—¿Kyaaryooma? ¿Kamaperotanakima
 Jesoshi?

⁴⁵Ikantziri:

—Jee, kamaperotaki.

Roojatzi rotyaanantakari Josee
 royiitakoteeri jaawikira Jesoshini.

⁴⁶Ramanantaki Josee tokoya. Royiitakiri
 Jesoshini rapineetakotakiri. Romaryaa-

kiri omooki, janta imoonteezironta impeeta. Ipinaashitakiri antawo mapi omooki. ⁴⁷Oñaakoperotakiri Mariiya makaraarajato tsika rowakiri. Otsipatawo ojameto, rowaga riniro paashini Josee.

Ipiriintanaka Jesoshi

16 ¹Awijanaki kitejiri imakoryaanteeyarini. Roojatzi amanantanakari tsinani kajankapaneri, otziritanteeyarimi Jesoshini. Ro owaeropaeni roori tziriterinimi Mariiya makaraarajato, eejatzi roori okaatziro ojameto riniro Jantyaako, eejatzi roori Jaromee. ²Ari okitejiityaanaki iyaatzi janta omooki rotetawitakarinta Jesoshini. Rootaki tominko iyaatantakari. Ari ijenokitapaaki oorya, roojatzi areetantapaaka. ³Okantawakaeyanankani:

—¿Ninka pinagaenironika rowaga mapi ashitantari? Antawoni, eero aawiro aaka.

⁴Aminapaaki, oñaapaakiro rowaga mapi antawo, pinaanaka ashitaryaanaka. ⁵Okyapaaki omooki janta rowawitakarinta. Tee oñaapaeri Jesoshini, omaanta irira oñaapaaki apaani shirampari jaga. Ikithaatawo kithaarentsi kitamaaripero. Otsinkashiryaanakirowapaeni oñaapaakirira ijeeki.

⁶Ikantawakiro:

—Eero pithaayi. Riro paminawitari riraga Jesoshi najareetejatzi, riraga ikentakoetakiri. Piriintanaa, tee añaagaeri jaka. Jatee. Paminerotya rowawiitakarika. ⁷Piyaatee iroñaaka pikamantapaeri Peetero eejatzi paashini riyotaanewopaeni. Pikantapaakiri: “Reewatanakimi janta Karireeyaki, aritaki piñaapaeri janta. Tema aritaki ikamantzitikimini paerani”.

⁸Ari intsipaete iyowanee, oshiyana. Ompetatanaka, osheki otsinkashiryaana-

kiro. Othaawanaki, rootaki kaari okamanantari atziri otonkiyotakari janta awotsiki.

Oñaagaeri Mariiya Jesoshi

(Jowa 20.11-18)

⁹Rootaki ipiriinantaari Jesoshi tominko. Ro ritaperotaari roñaagaawo Mariiya makaraarajato. Rootaki paerani ikyaaantawitakawo 7 kamaari, omaanta retsiyatakotakironi. ¹⁰Roojatzikya iyaatantanaka roori okamantapaakiri riraga itsipateeyawitarini Jesoshi. Roojatzi rowashiretakoeawitarini, eejatzi eeniro riraakoeawitarini.

¹¹Roojatzi okamantawitapaakari: —Piriintanaa Jesoshi, noñaagaeri. Tee raapatziyawakawo.

Iñaakiri apite riyotaanewo Jesoshi

(Rk. 24.12-35)

¹²Roojatzi ipaashinipootanaki ipookira Jesoshi, roñaagapaari apite riyotaanewoni ranashiiyani janta awotsiki. ¹³Ari ipiyanaa irika ñaakiriri, ikamantapaakiri paashinipaeni. Eejatzi ikimitawakiri, tee raapatziyawakari.

Ikenthatakagaeyirini Jesoshi

maawaeni riyotaanewo

(Mt. 28.16-20; Rk. 24.36-49;

Jowa 20.19-23)

¹⁴Ari rowaeyani riyotaanewopaeni, ikaateeyini 11. Roojatzi roñaagaeyantapaaririni Jesoshi. Ikanteeyapaakirini:

—Tema nokamantzitikimini ari nopiriintee: ¿iitaka kaari paapatziyantana? Tema tee añiuro pikenkithashiryaantari. ¿Litaka kaari paapatziyantari ñaakinari inkaaganki? ¹⁵Piyaateeyeni pithotyaanakirowapaeni maawaeni kipatsi. Pikamanteeyerini maawaeni atziri tsika ikanteeya rawijakotanteeyaari rirori. ¹⁶Ninkarika aapatziyawakyaawoni rowaga pikamantakiriri,

roojatzi raapatziyantawakyaari
Tajorentsi ari ikaawoshitawentana-
kyaari irira tema aritaki rawijakotee.
Rooma riraga kaari aapatziyawakya-
woni ari rowashironkaaperoteri
Tajorentsi rirori. ¹⁷Tsikarika piyaatee-
yeni, itajonkakowentemi Tajorentsi,
riyoteeyantyaarini atziri kyaaryootaki
iroka pikantakiriri. Nomatakayemiro
petsiyatakotantyaariri kyaantariri
kamaari. Piyotayiteroni paashinipaeni
ñaagantsi pikenkithatakotantenari.
¹⁸Aririka poerikawityaari maanki,
aririka ratsikawitemi, omaanta eero
rowamaemi. Eejatzi, aririka piraakowi-
tyaawo piyantatsiri, eero owamaemi.
Eejatzi, aririka pipampiteri mantsiyata-
tsiri eejatzi pikantakowenter, ari
rawijakoeyeeni.

Ithonkapaakiro Marikoshi
rojankinari
(Rk. 24.50-53)

¹⁹Rootaki ikanteeyakiririni Awinka-
tharite Jesoshi, roojatzi roenokantanaa
jenokinta, ijeekapae janta rakoperoki
Tajorentsi, ikaatapaeri ipinkatharitapae
rirori. ²⁰Ari riyaateeyanakini riyotaane-
wopaeni. Ikinakinayitanakini,
ikamanantayitanakini tsikarika ikinayi-
tanakini. Kijokiro rowakiri Awinkatha-
rite, ramitakoeyirini. Eejatzi
itajonkantayitakini, riyoteeyantakarini
atziripaeni kyaaryooperotaki ikamantee-
yakiririni. Aritaki okantaperotari.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Marikoshi